

سرخدونه او اداري تشکيلات

- ۱ سوال: افغانستان موقیعت تشریح کړی؟
۱ جواب: افغانستان په شمالي نیمه کره د شمالي عرض البلدونو ۲۹ درجو ۲۲ دقیقو او ۵۳ ثانیو او ۳۸ درجو ۲۹ دقیقو او ۲۸ ثانیو او ختیځه نیمه کره کی د ختیځ طول البلدونو ۶۰ درجو، ۲۸ دقیقو او ۴۱ ثانیو او ۷۴ درجو، ۵۱ دقیقو او ۴۷ ثانیو تر منځ موقیعت لری.
- ۲ سوال: د افغانستان مساحت څومره دی؟
۲ جواب: ۶۵۲۰۰۰ کیلو متره مربع دی
- ۳ سوال: د افغانستان بحر یا سمندر ته څومره فاصله ده؟
۳ جواب: د افغانستان بحر یا سمندر ته ۳۹۰ کیلو متره فاصله ده د هلمند ولایت د کشتگان غر د مزارې د کوتل څخه
- ۴ سوال: د افغانستان څلورخواووی تشریح کړی؟
۴ جواب: د هیواد په شمال کی د د منځنی اسیا د تاجکستان، ازبکستان، او ترکمنستان، له هیوادونو په لویدیځ د ایران له اسلامی جمهوریت او په ختیځ او جنوب کی د پاکستان له اسلامی جمهوریت او په شمال ختیځ کی ۹۲ کیلو متره فاصله د چین هیواد سره گډه پوله لری.
- ۵ سوال: سرخدونه تعریف کړی؟
۵ جواب: هغه نقطه چی دوه هیوادونه سره بیلوی.

شمالي سرخدونه

- ۶ سوال: په ۱۹ پیړۍ کی د کومو دولتونو لخوا د افغانستان زیاتی برخی جلا شوی؟
۶ جواب: په ۱۹ پیړۍ کی د انگلیسانو او تزاری روسی دولتونو لخوا د افغانستان څخه جلا شوی.
- ۷ سوال: د افغانستان شمالي سرخدونه د چا لخوا لاسلیک کیدل یا ټاکل کیدل؟
۷ جواب: د افغانستان د مخلی حکومتونو د مرکزی اسیا د خانانو لخوا او د ماورالنهره د امیرانو تر منځ لاسلیک کیدل یا ټاکل کیدل.
- ۸ سوال: انگلیسانو چی د روسی پلې د روسی لاسلیک څخه سرال راښودل؟
۸ جواب: په مرکزی اسیا کی د روسی د پیشرفت څخه په ویره کی شول، امیر شیر علی خان یی سرخدونو ته وهڅاوه چی له تزاری روسی سره یی وټاکي، او د بهرنیو چارو وزیر لارد گرینویل او د روسی د بهرنیو چارو وزیر پرنس گور چکوف د افغانستان او تزاری روسی تر منځ د سرخدی کرښی د تثبیت لپاره وټاکل شول.
- ۹ سوال: امیر شیر علی خان شمالي سرخدونو ته چا وهڅاوه؟
۹ جواب: انگلیسانو
- ۱۰ سوال: د امیر شیر علی خان سرخدی کرښه د چا په واسطه لاسلیک او د کوم ځای څخه کوم ځای پوری وه؟
۱۰ جواب: د افغانستان د سفیر په واسطه او د روسیه خارجه چارو وزیر لخوا لاسلیک او د زرکول څخه تر خماب پوری وه د ۱۲۰۰ کیلو مترو په اوږدوالی لاسلیک شوه.
- ۱۱ سوال: ۱۹۴۶م کال کی کومه نقطه د سرخد په توگه وټاکل شوه؟
۱۱ جواب: په ۱۹۴۶م کال کی د پنجدی او آموسیندونه د سرخد په توگه وټاکل شو.

دریجوی سرخدی کرښه

- ۱۲ سوال: دریجوی سرخدی کرښه کوم شخص عوینتل چی لاسلیک کړی؟

۱۲ خواب: امیر عبدالرحمن

۱۳ سوال: په څوم کال د دری هیوادونو افغانستان ، انگلستان او روسیه تر منځ پریکړه وشوه چی د ریجوی سرخد د ټاکلو لپاره سرخس ته حاضر شی؟

۱۳ خواب: ۱۸۸۹ م کال د دری هیوادونو افغانستان ، انگلستان او روسیه تر منځ پریکړه وشوه چی د ریجوی سرخد د ټاکلو لپاره سرخس ته حاضر شی.

۱۴ سوال: افغانانو د چا تر مشری لاندی د پنجدی ملاتړ وکړ او دغه ملاتړ د چا په وړاندی وه.

۱۴ خواب: د جنرال عوث الدین تر مشری لاندی د پنجدی ملاتړ وکړ او دغه ملاتړ د روسیانو په وړاندی وو.

۱۵ سوال: په څوم کال کی روسیانو پنجه او اق تپه اشعال کړه؟

۱۵ خواب: په ۱۸۸۵ م کال یی پنجه او اق تپه اشعال کړه.

۱۶ سوال: ریجوی سرخدی کرښه د څومره کلونو په موده کی د څومره اوږدوالی په لرلو تثبیت شوه:

۱۶ خواب: ریجوی سرخدی کرښه د څلور کلونو په موده کی ۵۴۰ کیلو متره په اوږدوالی تثبیت شوه.

شمال ختیځ سرحدونه

۱۷ سوال: د هیواد د شمال ختیځ سرحدات راویژنی؟

۱۷ خواب: د هیواد په شمال کی دوه سرحدونه دی ۱ د پامیر سرحدی کرښه د افغانستان او تاجکستان تر منځ ۲ او بله یی د افغانستان او چین تر منځ ده

۱۸ سوال: د شمال ختیځ سرخد باندی د کومو هیوادونو لخوا خبری وشی؟

۱۸ خواب: د انگلیسانو، روسانو او افغانستان تر منځ خبری وشوی.

۱۹ سوال: انگریزانو د شمال ختیځ سرخدونو د معلومولو سره ولی د لچسپی درلوده؟

۱۹ خواب: ځکه هغوی عوبنتل چی د خپلو لاندی شوو سیمو او تزاری روسی تر منځ یوه بی طرفه سیمه ولری.

۲۰ سوال: د چین سرخدی کرښه د کوم باچا په وخت کی او په کوم کال تثبیت شوه؟

۲۰ خواب: د محمد ظاهر شاه د پاچاهی په وخت کی په ۱۳۴۳ هـ ش کال کی تثبیت شوه.

ختیځ او جنوبی سرحدونه

۲۱ سوال: د احمد شاه بابا د واکمنی نه وروسته کومی منطقی د افغانستان څخه بیلی شوی او ولی؟

۲۱ خواب: کشمیر، لاهور، پنجاب، پینور، اسماعیل دیره او د سدوزیو او محمدزیو د اختلاف په وجی له افغانستان څخه بیلی شوی.

۲۲ سوال: په کوم کال د جنرال رابرت په مشری زیاته قوه را داخل شوه او څه یی عوبنتل؟

۲۲ خواب: ۱۸۹۳ کال باندی هیواد ته را داخل شوه او غوبنتل یی د جنرال رابرت سیاسی هییات له یوی عسکری فرقی سره په جلال اباد کی ومنی.

۲۳ سوال: دیورند په کوم کال باندی د دیورند کرښه په امیر عبدالرحمن باندی په کوم ځای کی امضاء کړه؟

۲۳ خواب: په ۱۸۹۳ کال په چهلستون مانی کی لاسلیک کړه.

۲۴ سوال: د دیورند کرښه په کوم کال او چیرته اوږدوالی یی د کوم ځای څخه تر کوم ځای پوری دی او کومی سیمی ددی په ذریعه بیلی شوی؟

۲۴ خواب: دیورند کرښه د کلیک د کوتل څخه، د واخجیر کوتل، واخان، او چترال په جنوب ختیځ کی د بلوچستان او ملک سیاه تر غره پوری د هیواد په جنوب لویدیځه زاویه کی د ۱۹۲۰ کیلو مترو په اوږدوالی وټاکل شوه. او د چمن، پنین، وزیرستان، کرم، پاره، چنار، افریدی، باجوړ، سوات او چترال منطقی له افغانستان څخه بیلی شوی.

۲۵ سوال: انگریزانو په کال کی څومره پیسی امیر عبدالرحمن ته ورکولی او د ترون وروسته څوته لوړی شوی؟

۲۵ خواب: انگریزانو په کال کی امیر عبدالرحمن ته ۲۰۰۰۰۰۰ پیسی ورکولی او د ترون نه وروسته یی ۶۰۰۰۰۰۰ ورزیاتی کری.

لویدیځ سرحدونه

- ۲۶ سوال: په لویدیځ کی څو سرحدونه موجود دی؟
 ۲۶ خواب: په لویدیځ کی دوه سرحدونه موجود دی ۱: مکمهان ۲: فخری سرحدونه دی.
 ۲۷ سوال: امیر شیر علی خان په وخت کی کومی قبیلی د ایران تابعیت ومانه؟
 ۲۷ خواب: امیر شیر علی خان د واکمنی په وخت کی د سربند د قبیلی مشر غلی خان په نوم له خپلی قبیلی سره د ایران تابعیت ومانه او ځان یی د خپلی قبیلی سره د ایران دولت ته تسلیم کری. ه.
 ۲۸ سوال: د کوم حکومت څخه افغانستان غوښتنه وکړه چی د دوی تر مینځ سرحد وټاکي؟
 ۲۸ خواب: د هند وایسرا څخه یی غوښتنه وکړه.
 ۲۹ سوال: په ۱۲۷۴ کال کی بیا د مکمهان کرښی په باره کی کوم مشکلات پیدا شو؟
 ۲۹ خواب: څرنگه چی نوموړی نقطه د هلمند د سیند پر اساس په نښه شوی وه ، او د ځمکی پر اساس نه وه په نښه شوی ، نو له همدی امله د هلمند د سیند د مسیر د تعیر له کبله بیا مشکلات پیدا شوه.
 ۳۰ سوال: انگریزانو د چا تر مشری لاندی د سرحدی کرښی د معلومولو لپاره هییات راولیره؟
 ۳۰ خواب: د گولد سمیت تر مشری لاندی.
 ۳۱ سوال: مکمهان هییات څو کاله په دی خبری وکړی او د چا د واکمنی په وخت کی یی دا کرښه تعین کړه او د کوم ځای نه کوم ځای پوری وه؟
 ۳۱ خواب: نوموړی هییات ۲ کاله او ۳ میاشتی په دی باندی خبری وکړی او د امیر خبیب الله خان په وخت کی یی دا کرښه تعین کړه ، او دا کرښه د ملک سیاه له عره څخه تر سیاه کوه پوری وه.
 ۳۲ خواب: فخری سرحدی کرښه د چا په واسطه د کوم ځای څخه تر کوم ځای پوری وه؟
 ۳۲ خواب: د امیر عبدالرحمن په واسطه سیاه کوه څخه تر ذوالفقار دری پوری وه.
 ۳۳ سوال: د فخری سرحدی کرښه د کوم هییات پواسطه تعین شوه؟
 ۳۳ خواب: دا کرښه د ترکیبی هییات لخوا چی جنرال فخرالدین التایی نومیده په واسطه تعین شوه.
 ۳۴ سوال: د فخری کرښی څومره اندازه د ځمکی پر مخ او څومره یی د هریرود د سیند پواسطه بنودل شوی ده؟
 ۳۴ خواب: د سیاه کوه څخه تر اسلام قلعه پوری د ځمکی پر مخ او د اسلام قلعه څخه تر ذوالفقار دری پوری د هریرود د سیند پواسطه بنودل شوی ده.

اداری تشکیلات

- ۳۵ سوال: د امان الله خان د وخت اداری تشکیلات کوم دی؟
 ۳۵ خواب: پنځه ولایتونه و او څلور اعلی حکمتونه وو. لکه مشرقی سمت، جنوبی سمت، میمنه او فراه څخه عبارت دی او ولایتونه کابل ، کندهار ، هرات، ترکستان، او قطغن،
 ۳۶ سوال: د امان الله خان وخت اداری تشکیلات کومی ستونزی لرلی ولیکی؟
 ۳۶ خواب: لاری ډیری اوږدی وی ، عروونه ، پراخی او سوځونکی دښتی وی او د حمل نقل ستونزی وی.
 ۳۷ سوال: په کوم کال کی زموږ هیواد په ۲۹ اداری واخونو یا ولایتونو باندی وویشل شو؟
 ۳۷ خواب: په ۱۳۴۳ لمریز کال کی زموږ هیواد په ۲۹ واخونو یا ولایتونو باندی وویشل شو.
 ۳۸ سوال: د ولایت ټولی خواوی د چا لخوا اداره کیدی؟
 ۳۸ خواب: د ولایت ټولی خواوی د والی لخوا اداره کیدی.
 ۳۹ سوال: ۱۳۷۰ کال کی هیواد په څو ولایتونو وویشل شو؟
 ۳۹ خواب: په ۳۲ ولایتونو وویشل شو.

۴۰ سوال: په دی وروستیو کلونو کی زموږ هیواد په څو ولایتونو او څو ولسوالیو وویشل شو؟
۴۰ ځواب: په دی وروستیو کلونو کی زموږ هیواد په ۳۴ ولایتونو او ۳۶۴ ولسوالیو باندی ویشل شو.

د هیواد په پرمختیا کی د نفوسو اهمیت

- ۴۱ سوال: نفوس تغریف کری؟
۴۱ ځواب: نفوس د هیواد له ټولو اوسیدونکو څخه عبارت دی.
۴۲ سوال: کوم لاملونه د نفوسو په تمرکز باندی اعیزه کوی؟
۴۲ ځواب: اقلیمی شریط ، د ځمکی د جوړښت شرایط ، او نور اقتصادی ، بشری او سیاسی لاملونه د نفوسو په تمرکز باندی اعیزه لری.
۴۳ سوال: د پورتنیو لاملونو په نظر کی نیولو سره د زراعت له نظره کومی سیمی گن نفوس لری؟
۴۳ ځواب: حاصلخیزی سیمی لکه ننگرهار ، لوگر ، کاپیسا ، لغمان ، او پروان کی په زیات شمیر نفوس ځای په ځای شوی دی.
۴۴ سوال: څو فیصده خلک په کلیو او څو فیصده په ښارونو کی اوسیری؟
۴۴ ځواب: ۸۰ سلنه خلک په کلیو او ۲۰ سلنه خلک په ښارونو کی اوسیری .
۴۵ سوال: د سیاسی بدلونونو له مخی زیات شمیر خلک په کومو ښارونو کی اوسیری؟
۴۵ ځواب: په کابل ، جلال اباد ، مزار شریف ، هرات او داسی نورو ښارونو کی زیاته اندازه نفوس اوسیری.
۴۶ سوال: د اقتصادی او صنعتی لاملونو له مخی د هیواد زیات خلک په کومو سیمو کی اوسیری؟
۴۶ ځواب: د اقتصادی او صنعتی لاملونو له مخی د هیواد زیات شمیر خلک په صنعتی مرکزونو کی ژوند کوی لکه د پلخمری د نساجی فابریکی د بغلان د قند فابریکی.
۴۷ سوال: د کرنیزو پروژو له مخی زموږ هیوادوال په کومو سیمو کی اوسیری؟
۴۷ ځواب: چیرته چی زیات شمیر خلک او اوبه وی لکه د هدی او عازی اباد فارمونه ، د هلمند او نادعلی کرنیزی پروژی او داسی نور
۴۸ سوال: د سوداگریزو بندونو په اساس زموږ هیوادوال په کومو سیمو کی اوسیری؟
۴۸ ځواب: په طورخم ، اسلام قلعه ، حیرتان او سپین بولدک کی اوسیری.

احصایه او د نفوسو جغرافیایی ویش

- ۴۹ سوال: هغه سندونو نومونه واخلی چی د نفوسو په گڼوالی کی رول لوبوی؟
۴۹ ځواب: پنجشیر ، الشنگ ، الینگار ، کونړ ، د هریرود سیند او د اموسیند ساخل زیات نفوس د نفوسو د گڼوالی باعث گرځی .
۵۰ سوال: هلمند سیند څه اهمیت لری؟
۵۰ ځواب: د انرژی تولیدلو ، او په اقتصادی او کرنیزو برخو کی اهمیت لری.
۵۱ سوال: د کابل د سیند مرستیالان کوم دی؟
۵۱ ځواب: د کابل سیند مرستیالان لوگر ، لعمان پنجشیر ، کونړ
۵۲ سوال: هغه سیمی چی ۱۰۰۰ متره لوړوالی لری د نفوسو تمرکز یی څه ډول دی؟
۵۲ ځواب: نفوسو تمرکز یی په کرنه یا زیاتره خلک په کرنه بوخت دی.

د نفوسو وده او منځنی عمر

- ۵۳ سوال: د مخ پر ودی هیوادونو د نفوسو وده د کومو مقرر اتو تابع ده؟
۵۳ ځواب: د مخ پر ودی هیوادونو د نفوسو وده د ټولنیزو ، مذهبی ، او اقتصادی مقرر اتو تابع دی.

- ۵۴ سوال: په افغانستان کې د نفوسو عادی وده د څو نه تر څو پورې ده؟
- ۵۴ ځواب: په افغانستان کې د نفوسو عادی وده ۲،۵ څخه تر ۳ سلنه مخاسبه شوی دی.
- ۵۵ سوال: د لومړي ځل لپاره په افغانستان کې اټکلي ارقام په کوم کال کې خپاره او ټول نفوس یې څومره وو؟
- ۵۵ ځواب: د لومړي ځل لپاره په افغانستان کې ۱۳۱۵ لمریز کال کې خپاره شول او ټول نفوس یې په دغه کال کې لس میلیونه او اويازره بنودل شوي دي.
- ۵۶ سوال: د افغانستان د پلان وزارت د ۱۳۲۹ هـ ش کال کې نفوس څومره وو؟
- ۵۶ ځواب: د افغانستان پلان وزارت د ۱۳۲۹ هـ ش کال کې د نفوس ۱۲ میلیونه اټکل کړي دي.
- ۵۷ سوال: د نفوسو لومړي څیړنه په څوم کال او چیرته وشوه؟
- ۵۷ ځواب: ۱۳۳۲ لمریز کال کې د هیواد په پلازمینه کابل ښار کې د روغتیا د نړیوالې موسسې له خوا سرته ورسیده
- ۵۸ سوال: بشپړه سر شمیرنه په کوم کال او څه وخت شروع او په کوم وخت کې حتمه شوه؟
- ۵۸ ځواب: ۱۳۵۸ کال کې د جوزا د میاشتي په ۲۵ پیل او د چنگاښ په ۱۴ پای ته ورسیده.
- ۵۹ سوال: ۱۳۵۹ کال کې د اخصایه له مخې د افغانستان نفوس څومره وو او ددی جملې څخه دايمي استوګن څومره او کوچیان څومره ووپه کلیو کې څو سلنه او په ښارونو کې څو سلنه و؟
- ۵۹ ځواب: ۱۳۵۹ کال کې د اخصایه له مخې د افغانستان نفوس ۱۵،۹۴ میلیونه اټکل شوي چې د هغو له جملې څخه ۱۳،۴ میلیونه تنه دايمي استوګن ۲،۵۶ میلیونه تنه نور کوچیان او ۸۴،۶ سلنه په کلیو کې او ۴،۱۵ سلنه په ښارونو کې اوسیدل.
- ۶۰ سوال: د افغانستان نفوس د کومو مقرراتو او یا مطالبو له مخې ارزول کيږي؟
- ۶۰ ځواب: د افغانستان نفوس د عمر او جنس له مخې ارزول کيږي.
- ۶۱ سوال: د افغانستان نفوس په کوم کال د جنس له مخې مطالعه شو؟
- ۶۱ ځواب: د افغانستان نفوس په ۱۳۸۳ کال د جنس له مخې مطالعه شو.
- ۶۲ سوال: افغانستان ټول نفوس په کومو فیصدو اټکل شوي؟
- ۶۲ ځواب: د صفر څخه تر ۱۵ کلنې پورې ۴۴٪ او د ۱۵ کلنې څخه تر ۶۰ کلنې پورې ۹،۵۲٪ او د ۶۵ کلنې څخه پورته ۲٪، ۶ اټکل شوي.
- ۶۳ سوال: فعاله اقتصادی نفوس د څو کلنې نه تر څو کلنې پورې او عیري فعاله اقتصادی نفوس د څو کلنې نه تر څو کلنې پورې؟
- ۶۳ ځواب: ۱۵ څخه تر ۶۵ کلنې پورې فعاله دی چې ددی جملې څخه ۸۰٪ کرنې او مالداري باندې بوخت دی او پاتې نور یې په صنایعو، کانونو، او ټولنیزو خدمتونو بوخت دی او عیري فعاله اقتصادی نفوس د ۶۵ کلنې پورته دی.
- په هیواد کې قومی جوړښت او د قومونو جغرافیایي ویش په څه ډول دي.**
- ۶۴ سوال: په افغانستان یې د ساکینو قومونو جغرافیایي ویش په څه ډول دی؟
- ۶۴ ځواب: د افغانستان او او سیدونکی یا اتباع د تاریخي عنعناتو او د اساسي قانون له مخې ټول افغانان دی.
- ۶۵ سوال: پښتانه د افغانستان په کومو سیمو کې اوسېږي؟
- ۶۵ ځواب: پښتانه په ټول افغانستان کې استوګن دي خو زیات یې په ختیځ په کابل او د کابل په ګاونډیو ولایتونو په جنوب، جنوب ختیځ، ختیځ او جنوب لویدیځ کې په ګڼه توګه ژوند کوي.
- ۶۶ سوال: تاجک د افغانستان په کومو برخو کې اوسېږي؟
- ۶۶ ځواب: د هیواد په شمال کې له بدخشان څخه تر هرات او د هندوکش په جنوب کې له پروان څخه تر کابل پورې ژوند کوي او په عمومي توګه په دري خبرې کوي.
- ۶۷ سوال: ازبک او ترکمن د هیواد په کومو سیمو کې ژوند کوي؟
- ۶۷ ځواب: د هیواد په شمال او شمال لویدیځ کې ژوند کوي

- ۶۸ سوال: هزاره د هیواد په کومو سیمو کی ژوند کوی؟
 ۶۸ ځواب: په بامیانو او مرکزی لوړو سطخو کی ژوند کوی.
 ۶۹ سوال: بلوڅان د هیواد په کومو سیمو کی ژوند کوی؟
 ۶۹ ځواب: د کندهار په جنوب او چخانسور کی ژوند کوی.
 ۷۰ سوال: نورستانیان د هیواد په کومو سیمو کی ژوند کوی؟
 ۷۰ ځواب: نورستانیان د په نورستان کی ژوند کوی.

داخلي او خارجي مهاجرتونه او د نفوسو ځای پر ځای کیدل

- ۷۱ سوال: مهاجرتونه په څو ډوله دي؟
 ۷۱ ځواب: مهاجرتونه په درې ډوله دي ۱ سیاسي ۲ اقتصادي ۳ تاریخي مهاجرتونه دي
 ۷۲ سوال: سیاسي مهاجرتونه څه وخت کیږي؟
 ۷۲ ځواب: هغه وخت کیږي چی عقیدوی او فکری ازادی وجود ونه لری.
 ۷۳ سوال: اقتصادي مهاجرتونه کومو سیمو نه کومو سیمو ته کیږي؟
 ۷۳ ځواب: د کلیو او بانډو څخه عتو بنارونو لکه کندهار، هرات، ننگرهار، کابل او نورو ته کیږي.
 ۷۴ سوال: د تاریخي مهاجرتونو بیلگی ولیکي؟
 ۷۴ ځواب: ۱ د اریایانو مهاجرت د بلخ څخه تر هند او فارس پوری ۲: په ۱۳۴۹ کال کی د وچکالی له امله زمونږ هیوادوالو کورونه پرېښودل او اړ شو چی د بادعیس ارزگان لوړی برخی په کی رایی.
 ۷۵ سوال: د مهاجرتونو مثبتی اعیزی ولیکي؟
 ۷۵ ځواب: د خپل فرهنگ لیردول او د نورو د فرهنگونو سره اشنایی د خپلی ژبی رواجول، د نوی تکنالوجی سره بلدتیا، په پایله کی هر مدنیت د یو مهاجرت زیږدنه ده.
 ۷۶ سوال: د مهاجرتونو منفی اعیزی ولیکي؟
 ۷۹ ځواب: د فعال اقتصادي نفوس له لاسه ورکول، د پوهانو او ماهرو خلکو له لاسه ورکول، په Hiv د پوستکی په ناروعی اخته کیدل، باندنی هیوادونو ته د سرمایه لیردول.

دین

- ۸۰ سوال: اریایانو څه قسم دین درلوده او څه یی مقدس شمیرل؟
 ۸۰ ځواب: اریایانو ساده دین درلوده او هغه څه یی مقدس شمیرل چی د دوی په ژوند به یی اثر غورځاوه، لکه بادونه، زلرله اوداسی نور
 ۸۱ سوال: د افغانستان خلکو مخکی د اسلام نه زاړه دینونه کوم و؟
 ۸۱ ځواب: زردشتی، بودایی، او لږ څه اسمانی دینونه لکه یهودیت، مسیحیت.
 ۸۲ سوال: ۲۰۶ کاله د میلاده پخوا اشوکا کوم دین ته خدمت وکړ او څو کاله یی دوام وکړ؟
 ۸۲ ځواب: اشوکا بودایی دین ته خدمت وکړ او ۱۰۰۰ کاله یی دوام وکړ.
 ۸۳ سوال: د افغانستان خلک د کومو لاملونو د وجی د اسلام قبلولو ته چمتو و؟
 ۸۳ ځواب: په ټول افغانستان کی ځانگری دین نه و، چی په ټول افغانستان کی رواج ولری.
 ۸۴ سوال: په کوم هجری کال د چا پواسطه د حضرت عثمان رض د خلافت په وخت په افغانستان کی اسلامی فتوحاتو پرمختگ وکړ؟
 ۸۴ ځواب: په ۲۵ ق کال کی د احنف بن قیس پواسطه

۸۵ سوال: دریم حلیفه عثمان رض د ابو موسی اشعری رض په خای څوک مقرر کړ او هم واضح کړی چی اسلامی خلافت د چا پواسطه تر حتیخه پوری وغځول شو او کومی سیمی یی تر خپل واک لاندی راوستی؟

۸۵ ځواب: عثمان رض او ابو موسی اشعری رض په خای عبدالله بن عامربن کریز رض چی ۲۵ کلن ځوان و وتاکه، او اسلامی خلافت یی تر ختنخه پوری ورساوه ، هغه سرخس ، تالقان ، کندهار او عزنی فتحه کړ او اسلام یی هلته خپور کړ.

۸۶ سوال: د افغانستان خلک څو فیصده د اسلام پیروان دی؟

۸۶ ځواب: ۹۹،۶٪ د اسلام د دین پیروان دی.

۸۷ سوال: هندوان او سیکان د افغانستان په کومو سیمو کی اوسیری؟

۸۷ ځواب: په کابل ، جلال اباد، کندهار ، چاریکار ، گردیز او داسی نور

۸۸ سوال: کومو خلکو په افغانستان کی د اسلام په خپریدلو کی نقش درلوده؟

۸۸ ځواب: اخنف بن قیس ، عبدالله بن عامر او موسی بن اشعری

ژبه

۸۹ سوال: د افغانستان زیاتره خلک په کومو ژبو خبری کوی ؟

۸۹ ځواب: زیاتره په پښتو او دری ژبو باندی خبری کوی .

۹۰ سوال: اندو اروپایی ژبی په څو برخو ویشل شویدی؟

۹۰ ځواب: اندو اروپایی ژبه په دوو اریایی ژبو اریایی او هندی باندی ویشل شویدی.

۹۱ سوال: اریایی ژبه کی کومی ژبی شاملی دی او په هندی ژبه کی کومی ژبی شاملی دی؟

۹۱ ځواب: د اریایی ژبی مشهوری ژبی عبارت دی له : پښتو اورمړی ، پامیری ، دری ، بلوڅ ، علجه یی یا عرنی

ژبی شاملی دی . او په هندی ژبه کی گوربتي کلشه یی تیرایی سندی او پنجابی شاملی دی.

۹۲ سوال: ریودا ژبه چی د اریایی هندی گروپ تر منځ یوه څانگه ده په دی کی کومی ژبی شاملی دی؟

۹۲ ځواب: کتی ، بشکلی وایگلی ، پرسینی ، اشکونی ، پشه یی ، پراچی او نورستانی شاملی دی.

۹۳ سوال: عیری د اریایی او هندی ژبو څخه نوری کومی ژبی په افغانستان کی شته؟

۹۳ ځواب: ازبکی ، ترکمنی ، قرعزی ، قزاقی

۹۴ سوال: په پښتو ژبه د کومو سیمو خلک خبری کوی او په دری ، ازبکی ، ترکمنی ، او پراچی ژبه د کومو

سیمو خلک خبری کوی؟

۹۴ ځواب: د پښتو ژبی ویونکی تقریبا په ټول هیواد کی استوگن دی ، خو زیات پښتانه د افغانستان په ختیځو ، او

جنوبی او جنوب حتیخ سیمو کی استوگنه کوی اودری ژبه د هیواد د پخوانیو ژبو څخه ده ، او د هیواد زیات شمیر

حک په مختلفو لهجو په دی ژبه خبری کوی. ازبکی د هیواد په شمالی ولایتونو کی او ترکمنی د هیواد په شمال

او شمال لویدیځ کی تر د هرات ولایته پوری او بلخی د هلمند ، گودزیری و صابری ، هامون ، او د هیواد لویدیځ

سرخدونو خلک پری خبری کوی او پراچی د نجراب یوه دره ده چی د تگاب د اله سای سره نښتی ده پری خبری

کوی.

۹۵ سوال: په مونجی . کټه وایگلی ، او اورمړی ژبه باندی د کومی سیمی خبری کوی؟

۹۵ ځواب: په منجی ژبه د بدخشان په منجان ، کټه وایگلی په نورستان او اورمړی په لوگر ، براهوی او چخانسور

سیمه کی شته.

۹۶ سوال: اهل هنود په کومو ژبو خبری کوی؟

۹۶ ځواب: په سندی ، لهندا، او پنجابی ژبو باندی اهل هنود خبری کوی.

۹۷ سوال: اوس کومی ژبی زمونږ په هیواد کی له منځه تللی دی؟

۹۷ ځواب: معلی او آدری ژبی اوس له منځه تللی دی.

د مواصلاتو اهمیت

- ۹۸ سوال: موصولاتی لاری د ټولنی او هیواد لپاره څه اهمیت لری؟
- ۹۸ ځواب: موصولاتی لاری ټولنی او د هیواد د اقتصادی، ټولنیزو ، او په پای کی سیاسی کلتوری او اداری پرمختگ بنسټ گڼل کیږی.
- ۹۹ سوال: ځمکنی موصولاتی لاری او هوایی سکترونه زمونږ د هیواد افغانستان لپاره ولی د اهمیت وړ دی؟
- ۹۹ ځواب ددی موصولاتی شبکی پرته هر اړخیزه اقتصادی ، او ټولنیزه وده ممکنه نه ده.
- ۱۰۰ سوال: د مخ پر ودی هیوادونو اقتصادی او صنعتی پرمختگ څه شی پوری تړلی دی؟
- ۱۰۰ ځواب د موصولاتی لارو او ترانسپورت پوری تړلی دی.
- ۱۰۱ سوال: د موصولاتی لارو جوړول او عصری کول څه فایده لری؟
- ۱۰۱ ځواب: سیمی او ښارونه یو د بل سره نښلوی ، اومه او انرژیکي تولیدونکی مواد صنعتی مرکزونو ته په لنډه موده کی رسوی.
- ۱۰۲ سوال: زمونږ د هیواد پخوانیو پنځه کلنو پلانونو زیاته بودیجه څه ته ځانگړی شوی ده؟
- ۱۰۲ ځواب: د موټرو ، د سرکونو د جوړولو لپاره او ترانسپورتی وسایلو لپاره ځانگړی شوی ده.
- ۱۰۳ سوال: د موصولاتو د اقتصادی اهمیت یو څو نمونی ولیکی؟
- ۱۰۳ ځواب: د سون موادو په لگښت کی سپما ، بیلابیل قومونه د یو بل دود او دستور څخه خبریږی ، د هیواد ملی یووالی تامینیری ، او د منظمو ترانسپورتی لارو څخه د گټی اخیستننی په سبب بازار کی د کالیو بیه کمیری.
- ۱۰۴ سوال: د توکیو جاپان په کنفرانس کی د لویو لارو په هکله څه پریکړه وشوه؟
- ۱۰۴ ځواب: د توکیو جاپان په کنفرانس کی د هیواد د لویو لارو جوړولو او پراختیا لپاره د اقتصادی زیربنا په توگه د لومړیتوب حق ورکړل شو.

ځمکنی حمل او نقل

- ۱۰۵ سوال: د حمل او نقل د یو منظم موصولاتی سیستم شتون د یو هیواد لپاره څه گټی لری؟
- ۱۰۵ ځواب: د ټولنیزو او اقتصادی پرمختیا بنسټ جوړوی او په یو هیواد کی د ټولنیز او اقتصادی یووالی د رامنځته کیدو سبب گرځی ، او د خدمتی موادو لپاره اسانتیا جوړوی.
- ۱۰۶ سوال: افغانستان د جغرافیایی موقعیت له کبله په نړی کی څه اهمیت لری؟
- ۱۰۶ ځواب: منځنی اسیا په جنوب کی د افغانستان جغرافیایی موقعیت په پام کی نیولو سره د تاریخ د ډیری پخوا دوری څخه د یوی اوږدی مودی لپاره د ختیځ او لویدیځ او د شمال او سویل تر منځ د سوداگری اړیکو په تامین کی ډیر اهمیت لری.
- ۱۰۷ سوال: بلخ د کومو هیوادو د کالیو د تبادللی مرکز و او هم ولیکی چی ۱۳۰۸ هجری لمریز کال کی مسافرتونه په څه شکل سرته رسیده؟
- ۱۰۷ ځواب: د بلخ ښار د لویدیځ (اروپایی) او ختیځ (هندی او چنایی) کالیو د تبادللی مرکز و ، او په ۱۳۰۸ کال مسافرتونه په پلی ډول سرته رسیده ، او تگ او راتگ د حیواناتو په مرسته کیده.
- ۱۰۸ سوال: په افغانستان کی د درباریانو لخوا په کوم کال باندی د موټرو شرکت جوړ شو او د کوم ځای څخه یی د کومی کمپنی موټر وارد کړه؟
- ۱۰۸ ځواب: په ۱۹۰۹ م کال کی د امیر حبیب الله خان په دوره کی د لومړی ځل لپاره موټرونه د دملر له کمپنی څخه په ممبئی کی وپیردل شول او په کابل کی په کار واچول شول.
- ۱۰۹ سوال: د کوم واکمن په وخت کی د کاروانونو لپاره لاری ترمیم شوی ، د موټرو لاره سرکونه جوړ شول او په کومو ځایونو کی کاروان سراپونه جوړ شول او د کوم ځای څخه ترکوم ځای پوری رباطونه جوړ ، او د یو رباط څخه تر بل رباط پوری فاصله څومره وه؟

- ۱۰۹ خواب: د امیر خبیب الله خان په وخت کی د کاروانونو د تگ راتگ لاری ترمیم شوی، د موټرونو لپاره نوی سرکونه جوړ شول، د ټول هیواد په ښارونو کی کاروان سرایونه د سراجیه رباطونو په خلکو ودان شول ، د دوه رباطونو تر منځ واټن ۶ کروه (تقریبا ۱۸ کیلو متره) و،
- ۱۱۰ سوال: ځمکنیو موصولاتو ته په کوم وخت کی زیاته پاملرنه وشوه؟
- ۱۱۰ خواب: د امانیه په دوره کی ورته زیاته پاملرنه وشوه.
- ۱۱۱ سوال: هغه ستونزی ولیکی چی د ځمکنیو ترانسپورتي لارو د جوړولو او پراختیا په مخ کی شته؟
- ۱۱۱ خواب: د هیواد طبیعی جوړښت او غرنی بڼه د غرنی او دښتی سیمو بیل اقلیم د عصری وسایلو، فنی پرسونل او پوره پانگی نشتوالی.

څو ډوله ترانسپورتي وسایل پیژنی

- ۱۱۲ سوال: د ځمکنی ترانسپورت اصطلاح کومو وسایلو ته ویل کیږی نومونه یی ولیکی؟
- ۱۱۲ خواب هغو وسایلو ته ویل کیږی چی د ځمکی د وچی برخی له پاسه حرکت کوی ، لکه : بایسکل ، د بارولو حیوانات، موټر سایکل ، اورگاری اوداسی نور
- ۱۱۳ سوال: د ترانسپورتي وسایلو گټی واضح کری؟
- ۱۱۳ خواب: ددعی وسایلو پواسطه د سیمو او هیوادونو تر منځ واټن لنډیږی ، او هغه واټن سفرونه چی په اونیو کی نه تر سره کیده هغه اوس په ساعتونو کی تر سره کیږی او په دی باندی درانه تجارتي مالونه د لیریدو توان لری.
- ۱۱۴ سوال: د لومړی ځل لپاره بایسکل د چا لخوا کشف شو، ددی وسیلی اهمیت په څه کی دی؟
- ۱۱۴ خواب: یو انگلسی پوه کنت دوسواک په ۱۷۹۰م کال کی کشف کړ ، او اهمیت یی دادی چی د سون مواد نه مصرفوی، او چاپیریال نه ککړوی.
- ۱۱۵ سوال: د اتلسمی میلادی پیری په دویمه نیمایی کی چا د انتقالولو وسیله جوړه کړه ، او څه نواقص یی درلوده؟
- ۱۱۵ خواب: د اتلسمی میلادی پیری په دویمه نیمایی کی سمنگتن د انتقالولو وسیله جوړه کړه خو د ډبرو سکارو د سوزولو له امله یی زیات لوگی کاوه ، او د تخنیکي نیگرتیا له کبله یی زیات ټکرونه کول.
- ۱۱۶ سوال: افغانستان ته لومړی موټر د چا لخوا کوم امیر ته په کوم کال ډالی شویدی او نوموړی موټر په څه شی حرکت کاوه؟
- ۱۱۶ خواب: کله چی مستردین د برتانوی هند د خارجه چارو وزارت سکرتر په ۱۹۰۴م کال په ډسمبر کی کابل ته سفر کاوه د نورو سوعاتونو تر څنگ یی یوه عراده موټر هم امیر خبیب الله خان ته ډالی کړ چی ۷۰۰ سترلنگ پونده ارزښت یی درلوده په هغه موټر کی د تیلو پر ځای لرگی سوئیده او ماشین ته یی حرکت ورکاوه.
- ۱۱۷ سوال: المومنی کوچنی اورگاری د چا په وخت په کوم کال او د څه لپاره افغانستان ته وار د شوی و، او تر کوم کاله پوری یی فعالیت کاوه؟
- ۱۱۷ خواب: د شاه امان الله خان په دوره کی په ۱۳۰۵ کال کی د تعمیراتی موادو د وړلو راورلو او د کارگرو د انتقال لپاره وارد شو او تر ۱۳۰۷ کله پوری فعاله وه.
- ۱۱۸ سوال: د بریښنایی بسونوگټی څه دی ولیکی؟
- ۱۱۸ خواب: دبریننایی بسونو لگښت کم او چاپیریال نه ککړوی.

د افغانستان د لویو لارو په هکله څه پوهیږی

- ۱۱۹ سوال: هغه هیوادونه چی لوی لاری یی لږی پرمختللی دی د کومو ستونزو سره مخامخ دی؟
- ۱۱۹ خواب: هغه هیوادونه چی لوی لاری یی لږی پرمختللی وی په واقعیت کی په هغه هیواد کی د ټولنیزه او اقتصادی وده په ټپه دریدلی ده.

او په اقتصادي برخو لکه صنعتي توليدات، کرنيز محصولات په بازار کې پېرودل او پلورل ، مسافرتونه او گرځېدنه ، تلل او راتلل او د داسې نورو ستونزو سره مخ کېږي.

۱۲۰ سوال: ددی لپاره چې زمونږ هیواد د اقتصاد او ټولنيز فعاليت له امله ارزښتمن خوځښت ولري څه باید وکړي؟
۱۲۰ ځواب: باید د هیواد دننه د ټولو ولایتونو ، ولسوالیو او کلیو تر منځ او له هیواد څخه د باندې ګاونډیو هیوادونو سره سیاسي او اقتصادي اړیکې ټینګې کړو نو اړین بریښي چې مواصلاتي برخې ته یې ځانګړې پاملرنه وشي. په هغه ۳ پنځه کلنو پلانونو کې چې ۵۰٪ بودیجه لویو لارو باندې ولګیده.

۱۲۱ سوال: دا پلانونه د کومو کلونو نه تر کومو کلونو پورې و، او هم واضح کړي چې په پورتنیو روپیو څومره سرک قیر او کنکریت شو؟

۱۲۱ ځواب: د ۱۳۳۱-۱۳۳۵-۱۳۳۶-۱۳۴۰ او ۱۳۴۱ نه تر ۱۳۴۵ کلونو پورې و، او د ۲۵۰۰ کیلو مترو څخه زیات سرک قیر او کنکریت شو.

۱۲۲ سوال: لوی لاری په څو برخو ویشل شويدي نومونه یې ولیکي او همدارنګه هر یو تعریف هم کړي؟
۱۲۲ ځواب: لوی لاری په دوو برخو ویشل شويدي، ۱ حلقوی لوی لاری ۲ پریکړل شوی لوی لاری حلقوی لوی لاری : هغه لاری دی چې په هغې باندې تراتیک د یوې نقطې څخه پیل او له یو دوراني حرکت څخه د نامنظمې دایرې په پڼه د پیل له نقطې سره نښلې.

بیلې او پکړل شوی لاری : چې له حلقوی لویو لارو څخه جلا شوی دی لکه د کابل حوست لویه لاره.

۱۲۳ سوال: د هیواد شمالي لوی لاری څه ګټې لري؟

۱۲۳ ځواب: مرکزي ولایتونه مستقیماً له شمالي ولایتونو سره نښلوي دي لاری د هیواد شمالي سیمې د مرکزي او جنوبي سیمو سره نښلوي ، ددی لاری په جوړولو سره د پخواني لاری په نسبت ۲۰۰ کیلو متره لنډه شوی او ددی پواسطه ترانسپورتي لګښتونه او استهلاک کميږي همدارنګه د فابریکو د تولیداتو د ضایع کیدو مخه نیسي او ژر یې بازار ته رسوي.

د کابل تورخم لویه لاره

۱۲۴ سوال: د کابل تورخم لویه لاره څه اهمیت لري او هم ولیکي چې دکوم بندر له لاری د هنر د سمندر سره تړل کېږي؟

۱۲۴ ځواب: دغه لویه لار د تورخم له لاری د پېښور سره نښتي ده او له هغې وروسته د اوسپنې د کربنې او قیر شوی لوی لاری پواسطه د کراچي له بندر او له هغې لاری د هند د سمندر او یو د نړیوالې لاری سره نښلوي.
دغه لویه لاره د فرعي قیر شوو لویو لارو پواسطه د کنړ ، لغمان او نور ستان ولایتونو او د ننګرهار او ولسوالیو سره نښتي ده.

کابل کندهار لویه لاره

۱۲۵ سوال: کابل کندهار لویه لاره دا لاره څو ولایتونه سره نښلوي او د هیواد کوم بندر د خارج سره تړي؟
۱۲۵ ځواب: دا لاره کابل وردګ ، وردګ عزنی زابل او زابل کندهار ولایتونه سره نښلوي او کراچي او ګوارډ و عرب سمندرګي په غاړه پروت دي له بند رونهو سره نښلوي

د کندهار هرات تور غونډی لویه لاره

۱۲۶ سوال: د کندهار هرات تور غونډی لویه لاره ددی لاری لومړی جوړښت څه قسم وو او د هیواد د کومو خارجي دولتونو سره نښلوي؟

۱۲۶ ځواب: ددی لاری لومړی جوړښت ډیر عصري او کانګریتی ډول جوړشوی وو او زمونږ هیواد ترکمنستان او ایران له اسلامي جمهوریت سره نښلوي.

د هرات اسلام قلعه لويه لاره

۱۲۷ سوال: هرات اسلام قلعه لويه لاره دغه لار په سوداګری کی څه اهمیت لری او اوږدوالی څومره دی؟
۱۲۷ ځواب: ددی لویی لاره اوږدوالی ۱۲۴ کیلو متره دی او د هرات ښار د اسلام قلعه له بندر سره چی له ایران سره د افغانستان په سرحد کی پروت دی نښلوی دغه لويه لار له ایران، ترکیی ، او نورو اروپایی هیوادونو سره په سوداګری کی زیات اهمیت لری.

د پلخمری، شبرغان لويه لاره

۱۲۸ سوال: د پلخمری ، شبرغان لويه لار دغه لار د هیواد کوم ولایتونه سره نښلوی او هیواد نورو کومو هیوادونو سره بندرونو په واسطه تری؟
۱۲۸ ځواب: دغه لار د هیواد شمالی ولایتونه لکه بعلان، سمنګان، بلخ ، جوزجان ، فاریاب ، یوله بل سره نښلوی او هیواد د حیرتان ، کلفت او اندخوی اقینی له بندر سره نښلوی.

د کابل حوست لويه لاره

۱۲۹ سوال: د کابل حوست لويه لار دغه لاره کوم ولایتونه سره نښلوی او د کومو سرحدونو له لاری د پاکستان سره نښلی؟
۱۲۹ ځواب: دغه لاره د هیواد جنوبی ولایتونه لکه لوګر ، پکتیا ، او خوست یی له کابل سره نښلوی لکه چی حوست د علام خان د بندر سره وصل شوه او د هغی لاری د کرمی ایجنسی سره ونښته.

د کنډز بدخشان لويه لاره

۱۳۰ سوال: د کنډز بدخشان لويه لار دغه لار کوم ولایتونه سره نښلوی او تاجکستان سره د کوم بندر له لاری نښلی؟
۱۳۰ ځواب: دغه لاره صنعتی ولایتونه لکه کنډز ، تحار ، او بدخشان یو له بل سره نښلوی په همدی ډول کنډز شیرخان بندر له لاری د تاجکستان له هیواد سره نښلوی.

د هوایی ترانسپورت په هکله څه پوهیری

۱۳۱ سوال: د هوایی ترانسپورتی سکتور ودی ته هیوادونه ولی پاملرنه کوی؟
۱۳۱ ځواب: دغه ترانسپورت د نورو ترانسپورتونو په پرتله د انرژیکي موادو د ډیر لګښت له کبله په لوړه بیه تمامیری خو سیاسی نظامی او تجارتي اړیکي ټینګوی له دی اوله دی امله هوایی سکتور ته پاملرنه کوی.
۱۳۲ سوال: افغانستان ته ولی هوایی ترانسپورت د زیات اهمیت او پاملرنی وړ دی؟
۱۳۲ ځواب: د هندوکش بابا او فیروزه کوه د غرونو د یوه حایل په توګه په دوو برخو ویشلی دی او دا چی هیواد په وچه پوری تړلی دی د لویو لارو غځول د خلکو اړتیا ته ځواب نشی ویلای نو له دی امله د اهمیت د پاملرنی وړ دی.
۱۳۳ سوال: د هوا نوردی فعالیت د لومړی ځل لپاره د کوم امیر په وخت په کوم کال پیل شو او د کوم ځای څخه بی کوم ځای ته الوتنه کوله؟
۱۳۳ ځواب: د هوا نوردی فعالیت د لومړی ځل لپاره د امان الله خان په وخت کی په ۱۳۰۶ هـ لمریز کال پیل شو د کابل تر مزار شریف تر منځ په الوتنی پیل وکړ.
۱۳۴ سوال: لومړنی هوایی شرکت په کوم کال او په څه نوم په کار پیل وکړ؟
۱۳۴ ځواب: لومړی هوایی شرکت په ۱۳۳۳ کال کی د اریانا هوایی شرکت په نوم کار پیل وکړ.

۱۳۵ سوال: لومړنی د ملکي هوا نوردی ریاست په کوم کال جوړ او ددی ریاست لخوا په کومو ولایتونو کی د هوایی ډگرونو په جوړولو اقدام وشو؟

۱۳۵ ځواب: لومړنی د ملکي هوانوردی ریاست په ۱۳۳۵ هـ. ل جوړ او ددی ریاست لخوا په کندهار ، مزار شریف ، هرات، او جلال اباد کی هوایی ډگرونو په جوړولو اقدام وشو.

۱۳۶ ځواب: د هوایی ترانسپورت څخه د کومو مالونو د انتقال لپاره گټه اخیستل کیږی؟

۱۳۶ ځواب: د هوایی ترانسپورت څه د مسافرینو او هغه مالونو د انتقالو لپاره گټه اخیستل کیږی چی حجم یی لږ او ارزښت یی زیات وی.

د هیواد هوایی شرکتونه او ډگرونه

۱۳۷ سوال: ملکي هوایی ریاست په ۱۳۳۵ هجر لمريزکال څو موسسي درلودی؟

۱۳۷ ځواب: د ملکي هوایی ریاست په ۱۳۳۵ لمريز کی دوه ستري موسسي د هوا پیژندنی او هوانوردی په نوم درلودلی.

۱۳۸ سوال: د ملکي هوایی ریاست په هغه وخت کی ستري دندی څه وی؟

۱۳۸ ځواب: د هوایی ډگرونو جوړول او مراقبت ، د مخابرو او دستگاوو او د هوانوردی د وسیلو او میتورولوژی د ستیشونو نصبول، د ټولو تشبثاتو او د هوایی حمل و نقل د موسسو تنظیم او اداره ، د ملکي هوانوردی اړونده د ټولو مقرراتو او اصولنامو اجراکولو او په پای کی په نوموړو څانگو کی د اړتیا وړ فنی پرسونل روزنه ، ددی ریاست ستري دندی گڼل کیږی.

د کابل د نړیوال ډگر جوړول

۱۳۹ سوال: د کابل د نړیوال ډگر جوړولو کار په کوم کال شروع او په کوم کال سرته ورسیده دغه ډگر د یو عصری تر مینل په لرلو سره په کومو وسایلو سمبال دی؟

۱۳۹ ځواب: ددی ډگر د جوړولو کار په ۱۳۳۹ لمريز کال کی پیل شو ، او په ۱۳۴۱ لمريز کال کی پای ته ورسیده چی دننیو او بهرنیو الوتکو دگتی اخیستنی وروگرځید په دی سربیره دغه ډگر یو عصری ترمینل چی په ټولو وسایلو سمبال دی لکه مخابره ، هواپیژندنی ، هوایی ترافیک ، د گمرک څانگی ، تعایمی مرکز ، تخنیکي ورکشاپونه او داسی نور هم لری.

۱۴۰ سوال لومړیو پړاوونو کی په کومو ولایتونو کی د څو هوایی ډگرونو د جوړولو کار پیل شو او په کومو درجو درجه بندی شو؟

۱۴۰ ځواب: ۱۳۸۸ لمريز کال کی تقریباً ۳۷ هوایی ډگرونه وو ، چی له هغی ډلی څخه د کابل او کندهار هوایی نړیوال ډگرونه لومړی درجه پرمختللی تاسیسات او د الوتکو د مندی قیر شوی لاری لری. د هرات ، مزار شریف، جلال اباد او کندز هوایی ډگرونه د لږ ظرفیت په لرلو په دویمه درجه کی دی ترمینل او د الوتکو د مندی قیر شوی لاری لری نور ۱۴ هوایی ډگرونه دریمه درجه او ۷ نور څلورمه درجه کی راځی چی ترمینل او د الوتکو د مندی خامه لاری لری د هغو سربیره پنځمه درجه هوایی ډگرونه هم په هیواد کی شته.

۱۴۱ سوال: هغه عاید چی د نړیوالو هوایی ډگرونو د مقرری سره سم د بهرنیو الوتکو له الوتنو څخه په ۱۳۸۸ هجری لمريز کال د دولت د خزانی ته تحویل شوی شماره واری ولیکی؟

۱۴۱ ځواب: ۱: د هری بهرنی الوتکی له ټول وزن څخه ، د یو ټن (۵۰۰) افغانی د دولت عوایدو ته تحویل شوی دی.

۲: د هری بهرنی الوتکی له الوتنی څخه ترافیکي خدمتونه (۷۵۰۰) افغانی اخیستل شوی دی.

۳: هره بهرنی الوتکه چی له څلورو ساعتونو څخه زیاته په هوایی ډگر کی تم شوی ، د درولو کرایه د (پارکنگ ټکس) ور څخه اخیستل شوی دی.

۴: هره بهرنی الوتکه چی په ترانزیتی توگه زموږ د هیواد له فضا څخه تیریری (۲۰۰۰۰) افغانی او یا د هغی معادل ۴۰۰ امریکایی ډالره ورڅخه اخیستل شوی دی.

هيواد هوایی شرکتونه

۱۴۲ سوال: د آریانا هوایی شرکت په کوم کال په فعالیت پیل کړی لومړنی پانگه یی څومره وه او ددی شرکت مشترکین څوک وو؟

۱۴۲ ځواب: د آریانا هوایی شرکت په ۱۳۳۳ لمریز کال پیل وکړ او لومړنی پانگه یی دری سوه زره امریکایی ډالر وو چی ۵۱ سلنه د دولت ونډه او ۴۹ یی د اندیمان شرکت ونډه وه.

۱۴۳ سوال: د آریانا افغان هوایی شرکت لومړنی الوتنه په څه ډول او د کومی الوتکی په مرسته یی کولی او چیرته یی څومره مسافرین انتقالول؟

۱۴۳ ځواب: ددی شرکت لومړنی الوتنی د DC-3 الوتکی په مرسته چی د ۲۸ مسافرانو ظرفیت یی درلودله کابل څخه د کندهار ، هرات او مزار شریف ښارونو ته یی الوتنه کوله.

۱۴۴ سوال: دوه کاله وروسته د اندیمان لوی شرکت په کوم شرکت کی مدغم شو او هم واضع کړی چی د آریانا افغان هوایی شرکت نړیوالو هوایی ډگرونو ته څنگه لار پیدا کړی؟

۱۴۴ ځواب: دوه کاله وروسته د اندیمان لوی شرکت د پان امریکن شرکت کی مدغم شو چی DC-4 چار او DC-6 دوه الوتکی وپیرودلی او د نړیوالو د هوایی ډگرونو ته لار پیدا کړه.

۱۴۵ سوال: د آریانا افغان هوایی شرکت لومړنی بهرنی الوتنه په کوم کال د کوم ځای څخه کوم ځای ته وه؟

۱۴۵ ځواب: آریانا افغان هوایی شرکت لومړنی بهرنی الوتنه له کابل څخه د بحرین په لور وه ، چی د ۱۳۳۴ لمریز کال د عوایی میاشت کی له ۲۸ مسافرانو سره سرته ورسیده.

۱۴۶ سوال: فعلاً آریانا افغان هوایی شرکت څو الوتکی لری کومو داخلی او خارجی ښارونو ته الوتنی کوی؟

۱۴۶ ځواب: بیا هم ۴-۲۱ AN الوتکه او ۷۲۷-B څلور الوتکی Airbus-۳۰۰ یو الوتکه او Airbus-۳۱۰ نوی ماډل دوه الوتکی لری چی هره ورځ له پلان سره سم داخلی ښارونو ته لکه هرات، کندهار ، مزار شریف، جلال اباد، زرنج، لښکر گاه ، بادغیس، فیض اباد، کندز او میمنی ته الوتنی کوی او خارجی ښارونو ته لکه د ډهلی، امرتسر ، تهران، مشهد، اسلام اباد، دوشنبی، ارومچی ، باکو ، مسکو ، دوبی، شارجه، استانبول، انقره، ریاض، جده، کیت او فرانکفورت نومونه اخیستلی شو.

۱۴۷ سوال: د آریانا افغان هوایی شرکت د خپلو الوتکو په الوتنو داخلی خصوصی شرکتونو او بهرنیو هوایی شرکتونو ته څه قسم ځمکنی ټول خدمات برابروی؟

۱۴۷ ځواب: آریانا افغان هوایی شرکت د خپلو الوتکو په الوتنو سربیره داخل خصوصی شرکتونو او بهرنیو هوایی شرکتونو ته لکه اندین ایرلاین ، د اسمان هوایی شرکت د اذر بايجان هوایی شرکت ، د عرب متخده اماراتو او د پاکستان هوایی شرکت ته هم لازم ځمکنی ټول خدمات برابروی.

۱۴۸ سوال: په افغانستان کی څو خصوصی هوایی شرکتونه شته نومونه یی واخلی؟

۱۴۸ ځواب: په افغانستان کی دری خصوصی شرکتونه شته دی چی له صافی ایرویز پامیر او کام ایر څخه عبارت دی

اړیکي

۱۴۹ سوال: مخابرات تعریف کړی؟

۱۴۹ ځواب: مخابرات Tele communication د خلکو تر منځ د لیکنو ، غږونو ، عکسونو یا د دواړو په واسطه د افکارو، احساساتو او اطلاعاتو دراکولو ورکول معنا لری یا په بل عبارت مخابرات د خبر ، احوال، تجارتي ، صنعتی ، رسمی ، شخصی پیغامو او د معلوماتو وړاندی کولو او رسولو وسیله ده.

۱۵۰ سوال: د اړیکو د ټینگولو لپاره د کومو وسیلو څخه کار اخیستل کړی؟

۱۵۰ اُخواب: د اړیکو ټینګولو لپاره له اخبار، راډیو، تلګراف، ټیلیفون، ټلويزیون، پست، فکس او انټرنیټ، دغه ټول له لیری واټن څخه د اړیکو چټکی وسیلی دی.

۱۵۱ سوال: راډیو او نوری څپې په یوه ثانیه کی د څو کیلو مترو په چټکی سره حرکت کوی؟

۱۵۱ اُخواب: راډیو او نوری څپې په یوه ثانیه کی د ۳۰۰۰۰۰ کیلو مترو په چټکی حرکت کوی.

۱۵۲ سوال: د مخابراتو د اهمیت په اړه معلومات ولیکی او هم واضع کړی چی د مخابراتو لومړی وسیله کومه یوه اختراع شوه؟

۱۵۲ اُخواب: د مخابراتو د اهمیت په هکله د یادونی وړ ده چی د اړیکو دی برخی ته د ټولنی د اعصابو اصطلاح ور کړ شویده ځکه چی په ټولنه کی د افکارو د انتقال او راکړی ورکړی بڼه وسیله ده په هغو ټولنو او هیوادونو کی چی مخابرات یی بڼه فعال دی په دی معنا چی د ټولنی اعصاب بڼه کار کوی او ټولنی هم بڼه پرمختګ کړی دی. مخابراتی لومړنی وسیله تلګراف اختراع ده.

۱۵۳ سوال: مصنوعي سپورمکیو د مخابراتو او اړیکو په برخه کی ډیر لوی انقلاب رامنځ ته کړی دغه د اړیکو انقلاب واضع کړی؟

۱۵۳ اُخواب: مصنوعي سپورمکیو د مخابراتو او اړیکو په برخه کی ډیر لوی انقلاب رامنځته کړی دی چی د ټیلیفون او مبابیل، ټلويزیون او انټرنیټ د تکنالوژی د پراختیا سبب شوي ده په دی سربیره، مصنوعي سپورمکی ځمکی څخه په بیلابیل تصویرونه او جغرافیایی نقشی جوړیږی.

۱۵۴ سوال: د کابل په مهتاب کلا کی یو گیت وی — GATE WAY نصب شوی ددی گیت وی گتی تشریح کړی؟

۱۵۴ اُخواب: د ځمکنی تم ځای او مصنوعي سپورمکی په واسطه فعالیت کوی یو لوی دیش او مخابراتی او تخنیکي پر مختللی سیستم لری له دی گیت وی څخه په ملی او نړیواله کچه گټه اخیستل کیدی شی اوس دولتی ارتباطات او مخابراتی شرکتونه د ټیلیفونی فکس، ټلويزیونی او انټرنیټی اړیکو لپاره له هغی څخه گټه اخلی او د هیواد ۳۶۴ ولسوالی او اداری د همدی گیت وی په مرسته له نړی سره نښتی دی همدارنگه د مخابراتو خصوصی شرکتونو د نړیوال فعالیتونو لپاره د خپلواکه گیتوویو اخیستنی اجازه هم ور کړ شویده.

پست په افغانستان کی

۱۵۵ سوال: د لومړی ځل لپاره په افغانستان کی پستی کارونه په کوم کال او د کوم امیر په دوره کی رواج ومونده هغه پست خانه چی د کابل په بالا حصار کی جوړه شوی وه په څه نوم یادیده؟

۱۵۵ اُخواب: لومړی ځل لپاره په افغانستان کی پستی کارونه ۱۸۷۰ م کال د امیر حبیب الله خان په وخت هغه پست خانه چی په بالا حصار د (چا پار خانی) په نوم یادیده.

۱۵۶ سوال: هغه دولتی مکتبونه د فوری کلمه ورباندی لیکل شوی وه په څه نوم یادیده او ددی پستی انتقال په کومه طریقو وه؟

۱۵۶ اُخواب: هغه دولتی مکتبونه چی د فوری کلمه ورباندی لیکل شوی د فوق العاده پسته گنل کیده (د پست بردار) په نم یادیده دغه پسته پر اسپ سپاره استوونکی له خوا چی چاپار په نوم یادیده اصلی ځای ته لیردول کیده.

۱۵۷ سوال: د پستی منظم کارونه په کوم کال او د کوم امیر په وخت کی رامنځ ته شو؟

۱۵۷ اُخواب: د پستی منظم کارونه په ۱۸۹۲ م کال څخه وروسته یعنی د امیر عبدالرحمن خان واکمنی په دوره کی د پستی منظم کارونه د رامنځته شول.

۱۵۸ سوال: د امیر حبیب الله خان په وخت کی پسته خانه په څه نوم یادیده او هم واضع کړی چی د پستی خانی مدیریت د کوم امیر په وخت ک جوړ شو؟

۱۵۸ اُخواب: د امیر حبیب الله خان په وخت کی پسته خانه د ډاکخانه په نوم یادیده او د پسته خانه مدیریت د امان الله خان په وخت کی جوړ شو.

- ۱۵۹ سوال: په کوم کال د کوم ځای څخه تر کوم ځای پوری د پستی په خاطر د موټر کار واخیستل شو په کومو نور ځایونو کی پستی دفترونه جوړ شول او افغانستان په کوم کال د نړی د پستی اتحادیه عری شو؟
- ۱۵۹ ځواب: په ۱۹۲۵ م کال کی د کابل او مشرقی تر منځ د لومړی ځل لپاره د پستی د حمل او نقل لپاره له موټر څخه گټه واخیستل شو او د تبادلې یو دفتر په تورخم کی هم جوړ شوی نور د فترونه په اسلام کلا د ایران په طبیات ، د مزار شریف په تاشگذر ، سپین ، بولدک او تور عوندی کی جوړ شو.
- ۱۶۰ سوال: په کوم کال د مخابراتو ریاست د مخابراتو وزارت ته لوړ شو؟
- ۱۶۰ ځواب: په ۱۳۴۴ لمریز کال کی د مخابراتو وزارت ته لوړ شو.
- ۱۶۱ سوال: هغه پستی قلمونه چی د پستی په واسطه انتقالولی شی نومونه یی ولیکی؟
- ۱۶۱ ځواب: عبارت دی مکتوبونه ، پست کارتونه ، کوچنی بستی، چاپ شوی مواد، د رندو پانی او پارسلونه شامل دی.

تیلیفون

- ۱۶۲ سوال: په نولسمه پیړی کی د رسنیو کومی وسیلی رامنځته شوي او هم واضح کړي چي تیلیفون د څو کلمو څخه جوړ شوي او معنا یی څه ده؟
- ۱۶۲ ځواب: نولسمه پیړی کی لکه عکاسی، سینما، چاپ او داسی نور او تیلیفون له دوو کلمو څخه جوړ شوي چي tale و ویلو او phone د غږ په معنا ده.
- ۱۶۳ سوال: د هیواد لومړنی تیلیفون دستگا څه قسم دستگا وه، د کوم امیر په وخت کی په فعالیت پیل کړي او هم واضح کړي چي زمونږ په هیواد کی د تیلیفون لومړنی بیتری لرونکی سویچ بورډ د څومره لینونو په ظرفیت دکوم امیر په وخت کی جوړ شو؟
- ۱۶۳ ځواب: د هیواد لومړنی د تیلیفون دستگاه د مسی سیمی لین په واسطه د امیر حبیب الله خاه او د هغه د ورور نصرالله خان د استوگنی په ځای کی د یو کیلو متر په اوږدوالي فعالیت کاوه او بل لین یی د امیر د استوگنځی او د هغه وخت تر قوماندانی پوری او دریم لین یی د ارگ له دروازی څخه د بابر تر بن پوری غځیدلی وو. او بطری لرونکی سویچبورډی د ۲۵ لینونو ظرفیت یی درلوده د امیر حبیب الله خان د واکمنی په دوره کی د ارگ په شمالي څلي(برج) کی جوړ شو.
- ۱۶۴ سوال: په افغانستان کی د پنځوسو لینونو په ظرفیت د سویچ بورډ په کوم ځای کی د کوم امیر په وخت نصب شوي او ددی ډول تیلیفون مشخصات څه وه؟
- ۱۶۴ ځواب: په افغانستان د امان الله خان د پاچاهی په دوره کی په ۱۲۹۸ لمریز کال کی یو (۵۰) لینه سوچبورډ د شاه دو شمشیره د پسته خانی په ودانی کی نصب شو او تیلیفوني اړیکي د مرکز او نورو ښارونوتر منځ جوړي شوي. په همدغه ډول د هیواد پلازمینه د تلگراف په مرسته د لویو نړیوالو مرکزونو تر منځ وصل شوه. مشخصات یی ځانگړي انډل درلوده چي د هغه په مرسته به له سوچبورډ (د خپرولو د مرکز سره او له هغه ځایه به د سوچبورډ د مسوولو کسانو(اپریتر) په مرسته د پام وړ ارتباط رامنځته کیده.
- ۱۶۵ سوال: تیلیفون د پنځو زرو لینونو اتومات دستگا د کومی کمپنی څخه خریداري شوی او په کوم کال په افغانستان کی نصبول شوي؟

۱۶۵ ځواب: په ۱۳۲۲ لمریز کال کی د ۵۰۰۰ زور لینونو اتومات لومړنی دستگاه د المان د زیمنس له کمپنی څخه وپیرودل شو او په کابل کی په کار و اچول شو او لومړنی تیلیفوني مخابره د کابل او پاریس تر منځ ټینگه

مبائل

شوه

- ۱۶۶ سوال: مبائل په کوم کال د ارتباطی وسیله په توگه وپیژندل شو او په کوم کال په کوم ځای کی د تول گتی اخیستنی لپاره وړاندی شو.
- ۱۶۶ ځواب: موبایل په ۱۹۸۰ م کال کی د ارتباط وسیلی په توگه وپیژندل شو او په ۱۹۸۳ م کال کی د امریکا د متحده ایالتونو په شیکاگو کی د تولو د گتی اخستنی لپاره وړاندیې شو.

- ۱۶۷ سوال: په افغانستان کې د خصوصي کمپني په د کومو کومو کالونو په فعاليت پيل کړي دي؟
- ۱۶۷ ځواب: په افغانستان کې خصوصي کمپني لکه افغان بيسيم او روشن په ۱۳۸۲ لمريز کال کې MTN په ۱۳۸۴ لمريز کال او اتصالات په ۱۳۸۵ لمريز کال کې په فعاليت پيل وکړ.
- ۱۶۸ سوال: د افغانستان د تيلفون کود څو دی او تيلفون څخه په کوم کارونو کې گټه اخيستل کيږي؟
- ۱۶۸ ځواب: افغانستان د تيلفون کود ۰۰۹۳ دي. او تيليفون څخه په گټه اخيستنه اقتصادي او تجارتي اړتياوې او د خلکو ورځنۍ ستونزې په ډيرې چټکۍ او لږ وخت کې حل کيږي. د خلکو ترمنځ د تفاهم ډيره ارزانه وسيله گڼل کيږي؟

انټرنېټ

- ۱۶۹ سوال: انټرنېټ په کوم کال رامنځ ته شو او د انټرنېټ د رامنځته کولو فکر د کوم هيواد سره پيدا شو او په څه کې روځه گټه اخيستله؟
- ۱۶۹ ځواب: انټرنېټ په ۱۹۸۳ ميلادي کال کې رامنځته شو د انټرنېټ د رامنځته کولو فکر د امريکا د متحده ايالتونو د دفاع وزارت څخه پيل شو چې په هغه وخت کې له انټرنېټ څخه د اطلاعاتو د تبادلې د باوري سيستم په عنوان گټه اخيستل کيده.
- ۱۷۰ سوال: کومو کلونو په لسيزه کې په ټوله نړي کې په ميليونونو رسنيو د انټرنېټ له نړيوالې شبکې سره ونښتي؟
- ۱۷۰ ځواب: په ۱۹۹۰ لمريز کالو نو په لسيزه کې په ټوله نړۍ کې په ميليونو رسنيو د انټرنېټ له نړيوالې شبکې سره ونښتي.
- ۱۷۱ سوال: انټرنېټ د څو کلیمو څخه جوړ شوي او څه قسم وسيله ده؟
- ۱۷۱ ځواب: انټرنېټ له دوو کلمو inter له international نړيوال او net د network له شبکې څخه اخيستل شوي دي. انټرنېټ بې مثله نړيواله معلوماتي وسيله ده هر څوک هر ډول معلومات چې غواړي له هغې څخه لاس ته راوړلی شي.
- ۱۷۲ سوال: د انټرنېټ او ايميل څخه د جغرافيه په مضمون کې څه گټه اخيستل کيږي؟
- ۱۷۲ ځواب: انټرنېټ او ايميل څخه په جغرافيه کې له نور جغرافيه پوهانو سره د اړيکو ټينگول د ايميل E mail له لارې سرته رسيري انټرنېټ ددې امکان برابروي چې جغرافيه پوهان د نړۍ په بيلا بيلو سيمو کې خپلمنځي اړيکي ټينگي کړي او يو ډبل په نظرياتو پوه شي.
- ۱۷۳ سوال: د جغرافيايي معلوماتو په خاطر د انټرنېټ څخه څرنگه استفاده کيږي؟
- ۱۷۳ ځواب: مينه وال کوالی شی چې د پام وړ جغرافيايي موضوع عگانود موندلو لپار، اړونده انټرنېټي سايتونو ته ورننوځي او د اړتياوړ اطلاعات لکه متن، عکسونه، نقشي او فلم لاس ته راوړي نو موږي اطلاعات د پرنټر په مرسته چاپ او يا په کمپيوټر کې زيرمه او ثبت کړي.
- ۱۷۴ سوال: د فکس د دستگاه پواسطه څنگه پيغامونه ليږل کيږي؟
- ۱۷۴ ځواب: د فکس دستگاه په نړيوالو اړيکو کې مهم رول په غاړه لري دغه دستگاه په څو ثانيو کې استول شوي پيغامونه د ليکلي پيغام په توگه اخيستونکي ته د نړۍ هرې نقطې ته رسوي

د نفوسو ویش او گڼوالي

- ۱۷۵ سوال: د نفوسو گڼوالي تعريف او د نفوسو گڼوالي څنگه معلومو؟
- ۱۷۵ ځواب: د نفوسو گڼوالی د ځمکې د سطحې په يوه واحده ساحه کې د اوسيدونکو خلکو د شمير څخه عبارت دي د نفوسو د گڼوالي د معلومولو لپاره بايد ديوي سيمي نفوس د همغې سيمي په پراخوالي وويشل شی.
- ۱۷۶ سوال: په ۲۰۱۰ م کال کې د نړۍ نفوس څو ميليارده ته رسیده او هم واضح کړي چې د نفوسو ویشنه په نړۍ په څه ډول ده لاملونه يې په گوته کړي؟

- ۱۷۶ خواب: ۶،۸ میلیارد تنو ته رسیده دغه نفوس په ټوله نړۍ کې په مساوی ډول نه دی اقلیمی شرایط ، ځمکې جوړښت او نور اقتصادي بشري او سياسي لاملونه د نفوسو په تمرکز اعیز لري .
- ۱۷۷ سوال: د نفوسو ځای پر ځای کیدو کې د فزیکي عواملو اغیزې تشریح کړي؟
- ۱۷۷ خواب: لکه جغرافیي موقیعت ، لوری سیمې ، اقلیمې شرایط ، اوبه او داسی نور چې په مستقیم یا غیر مستقیم ډول د ځمکې د منابعو په گټه اخیستنې باندې اغیزې لري
- ۱۷۸ سوال: د نفوسو د ځای پر ځای کیدو کې د اقتصادي عواملو اغیزې تشریح کړي؟
- ۱۷۸ خواب: په طبیعي منابعو او بشري فعالیتونو متکي دي چې له کانونو ، اوبو ، خاورې له ډولونو ، نباتاتو ، حیواناتو ، د پانگې په شتون او په نوي تکنالوژي ، د کار په شرایطو ، صنایعو او داسی نورو څخه عبارت دی چې د نفوسو په گڼوالی اعیزی لري .
- ۱۷۹ سوال: په طبیعي منابعو او بشري فعالیتونو متکي ده چې له کانونو ، اوبو ، د خاورې له ډولونو نباتاتو حیواناتو پانگې په شتون او په نوي تکنالوجي ، د کار په شرایطو ، صنایعو او داسی نورو څخه عبرت دي جي د نفوسو په زیاتوالي اغیزې تشریح کړي؟
- ۱۷۹ خواب:
- ۱۸۰ سوال: د نفوسو د ځای پر ځای کیدو کې دسیاسي عواملو اغیزې تشریح کړي؟
- ۱۸۰ خواب: دولت که چیرې د هیواد پرمختیایي پروگرامونو په برخه کې پانگې اچونې ، د کارونو پیدا کولو او یا خدماتی امکانات او روغتیايي فعالیتونو ته پاملرنه ونه کړي د نفوسو گڼوالی هلته لږوي .
- ۱۸۱ سوال: د نفوسو د ځای پر ځای کیدو کې بشري عواملو اغیزې تشریح کړي؟
- ۱۸۱ خواب: لږی پرتی سیمی چې د حمل او نقل لارې او ارتباطی وسایل په لاس کی نه لري خلک هلته په تبت او پرک ډول ژوند کوي .
- ۱۸۲ سوال: د پورتنیو لاملونو په پام کې نیولو سره گڼ نفوسه سیمی په څو برخو ویشل شوي؟
- ۱۸۲ خواب: په دريو برخو
- لومړی : اسيا گڼ نفوسه سیمې
- دوهمه : اروپا گڼ نفوسه سیمې
- دریمه : امریکا متحده ایالات گڼ نفوسه سیمې
- ۱۸۳ سوال: په اسيا کې گڼ نفوسه سیمی کومې سیمې دي او ولې گڼ نفوسه دي؟
- ۱۸۳ خواب: پاکستان ، جاپان ، هند ، بنگله دیش ، چین او کوریا ټاپو وزمه علت یی د اب او هوا کرنې بڼه شرایط او د نفوسو طبیعی زیاتوالی .
- ۱۷۴ سوال: په اروپا کې گڼ نفوسه سیمی کومې سیمې دي او ولې؟
- ۱۷۴ خواب: د پانگوالۍ په دوره کې رامینځته شوي علت یی د سیندونو عاړه ، بندرونه او صنعتی مرکزونه او کرنیزې ځمکو شتون
- ۱۷۵ سوال: په امریکاکې گڼ نفوسه سیمی کومې سیمې دي او ولېکی نفوسه دي؟
- ۱۷۵ خواب: نیوانگلند ، نیویارک ، پنسلوانیا او پنځه گونو جهیلونو شاوخوا او کانډا جنوب ختیځ دی د هغې لامل تجارتې او صنعتی مرکزونه دی .

په نړۍ کې د نفوسو د زیاتوالی لږوالی ستونزی

۱۶۹ سوال: په نړۍ کې نفوس ولې زیاتیری؟

۱۶۹ ځواب: ځکه چې د نړۍ نفوس په ډیره چټکۍ زیاتیری، ځکه چې زیرونه birth rate له مړینې death rate څخه زیات دي.

۱۷۰ سوال: د شلمې پیړۍ د سر په کلونو کې په کال کې څومره او د همدې پیړۍ په نیمایي په کال کې څومره او اوس په کال کې څومره نفوس زیاتیری؟

۱۷۰ ځواب: د شلمې پیړۍ په پیل کې دغه د نفوسو زیاتوالی په کال کې ۱۰ میلیونه، د همدې پیړۍ په نیمایي کې په کال کې ۳۵-۴۰ میلیونو پورې او اوس له ۶۰ څخه تر ۶۵ میلیونو تنو پورې په کال کې زیاتیری.

۱۷۱ سوال: د نفوسو طبیعي زیاتوالی د کومو مهمو لاملونو پورې اړه لری واضح یی کړی؟

۱۷۱ ځواب: د نفوسو طبیعي زیاتوالی د زیرونونو په زیاتوالي او د مړینې په کموالي پورې اړه لري د مثال په ډول که په یوه هیواد کې زیرونه په زرو کې ۴۰ وي او مړینه په زرو کې ۲۰ وي د نفوسو زیاتوالی به ډیر زیات وي د نفوسو زیاتوالی په ډیرو لاملونو پورې اړه لري چې مهم یې اقتصادي، ټولنیز، او کلتوري لاملونه دي.

۱۷۲ سوال طبیعي زیاتوالی د نفوسو په څو برخو ویشل شوی دی لومړی ډول زیاتوالی د پرمختللو هیوادونو لکه شمالی امریکا د اروپا یی پانګوالو هیوادونو او اوس ځانګړتیا ده دغه هیوادونو د نفوس وده ډیره کمه او نور هم د کمیدو په حال کې ده لاملونه یی په ګوته کړی دویم ډول پرمخ وډی هیوادونو ځانګړتیا ده لکه اسیا، افریقا، او لاتینه امریکا چی دلته ډیر زیرونه کیږی ددی لاملونه په ګوته کړی؟

۱۷۲ ځواب: طبیعي زیاتوالی په دوه برخو ویشل شوي لومړي ډول د شمالي امریکا او اروپا پانګه والو هیوادونو او د چین او روسیې ځانګړتیا ده د هغو خصوصیات ډیره لږه زیرونه چې نور هم د کمیت په حال کې دي او لاملونه یې په لاندي ډول دي. ۱: په پرمختللو هیوادونو کې ښاري نفوس اکثریت لري ښکاره ده چې زیرونه په ښاري کورنیو کې له کلیوالي کورنیو څخه لږ وي. ۲: په دې هیوادونو کې ښځې ټولنیزو کارونو ته جلب او جذب شوي دي معمولاً هغه ښځې چې کور څخه د باندي کارونه لري نسبت هغو ښځو ته چې کار نه کوي د ماشومانو شمیر یې لږ وي سلنه یا په زور کې له ۵-۱۰ پورې وي کله یې اندازه له دې څخه هم کمه وي دغه لږ زیاتوالی د پرمختللو هیوادونو ځانګړتیا ده.

دویم: ډول زیاتوالی د مخ پر وډي هیوادونو ځانګړتیا ده لکه آسیایي، افریقایي او د لاتیني امریکا هیوادونه، چې هغه د زیات زیرونو څخه عبارت دی، چې په لاندي لاملونو پورې اړه لري. د اقتصادي وډي ډیره ټیټه سطح، د میکانیزه ماشینی کرنې نه شتونو بیسواډي د اکثریت خلکو له پاره د حفظ الصحي نشتوالی په ټولنه کې د عنعنوي فرهنگ څخه د ښځو پیروي کول او د هغوي له وخت څخه مخکې نکاح او داسې نور.

۱۷۳ سوال: د پرمخ وډي هیوادونو او پرمختللو هیوادونو د نفوس هیرومونه څه توپیر لری؟

۱۷۳ ځواب: د پرمخ وډی هیوادونو هرم قاعده لویه او د پرمختللو هیوادونو هرم قاعده کوچنی ده

د نفوسو میخانیکي زیاتوالی

۱۷۴ سوال: د نفوسو میخانیکي زیاتوالی څرنگه رامنځته کیږي؟

۱۷۴ ځواب: که چیری د هیواد ته له باندي څخه مهاجرتونه له هیواد څخه بهرته مهاجرتونو په نسبت زیات وی د نفوسو د میخانیکي زیاتوالی رامنځته کیږی.

۱۷۵ سوال: د نفوسو مطلقه وده څه شی سره مساوی ده؟

۱۷۵ ځواب: د نفوسو مطلقه وده = (د زیرونو شمیر - د مړینې شمیر) + هیواد ته له باندي څخه مهاجرت.

د نفوسو مطلقه وده = (د زیرونو شمیر - د مړینې شمیر) - له هیواد څخه نورو هیوادونو ته مهاجرت.

۱۷۶ سوال: اضافی نفوسو اصطلاح کوم وحت رامنځته کیږي؟

- ۱۷۶ ځواب: د اضافی نفوسو اصطلاح هغه وخت رانمخته کيږي او استعمالیږي چې په یوه سیمه کې د منابعو له شتو امکاناتو څخه زیات نفوس استوګنه ولري او یا له ټاکلو ټولنیزو هدفونو څخه زیات وی
- ۱۷۷ سوال: د نفوسو چټکه وده او زیاتوالی او د زیږون زیاتوالی د وروسته پاتې هیوادو ځانګړتیا ده د نفوسو دغه زیاتوالی کوم مشکلات منځته راوړی؟
- ۱۷۷ ځواب: د نفوسو دغه طبیعي زیاتوالی اقتصادي بودیجه محدودوي او فشار پرې زیاتوي او کارونه په تپه دروي.
- ۱۷۸ سوال: په پخوا زمانو کې د نفوسو د محدودیت سببونه (وجي) څه وي وليکئ؟
- ۱۷۸ ځواب: په پخوانیو وختونو کې صحي خدماتو زیاته پراختیا نه وه کړې قحطي، ناروغي او جګړې، د نفوسو د محدودولو لاملونه وو.
- ۱۷۹ سوال: مخکې مو وویل چې په ۲۰۱۰ میلادي کال کې نفوس ۶،۸ میلیارده تنه وو په ۲۰۵۰ میلادي کال او ۲۱۵۰ میلادي کې به څومره وي؟
- ۱۷۹ ځواب: ۲۰۵۰ میلادي کال کې به ۹ میلیارده او په ۲۱۵۰ میلادي کال کې د اټکل له مخې ۱۱ میلیارده د رسیدو وړاندوینه شوې ده چې که کنټرول نشي نو نړۍ به له فاجعې سره مخامخ کړي.

د نړۍ په ځینو هیوادونو کې د فعال اقتصادي نفوسو د لږوالي ستونزې

- ۱۸۰ سوال: په هغه هیوادونو کې چې زیږون د مړینې څخه کم وي څه ستونزې پیداکيږي؟
- ۱۸۰ ځواب: همدغه لامل سبب کيږي چې د بوداګانو نفوس چې عمر یې له ۹ ۶۵ کلنۍ څخه زیات وي یا متقاعد او د ناتوانو خلکو شمیر زیاغتیږي په دې صورت کې صنایع د بشري قوې له کمښت سره مخامخ کيږي او د صنایعو پرمختګ محدودیږي.
- ۱۸۱ سوال: د کوم کال په لسیزو کې پرمختللو هیوادونو مخ پر ودی هیوادونو د اقتصادي او فرهنګي پرمختګ لپاره د کورینو د محدودولو وړاندیز وکړ ددې وړاندیز سره کومو هیوادونو موافقه وکړه؟
- ۱۸۱ ځواب: ۱۹۵۰ م کال په لسیزو کې پرمختللو هیوادونو مخ پر ودی هیوادونو د اقتصادي او فرهنګي پرمختګ لپاره د کورینو د محدودولو وړاندیز وکړ هند، چین او مصر موافقه وکړه،
- ۱۸۲ سوال: بعضی پوهان په دې نظر دي چې د نفوسو زیاتوالي ازاد پریښودل شي علت ئی څه دي؟
- ۱۸۲ ځواب: علت یی دا دی چې زیات نفوس د تولیداتو د زیاتوالي او د اقتصادي ودې سبب ګرځي.

مهاجرتونه

- ۱۸۳ سوال: مهاجر چا ته ویل کيږي؟
- ۱۸۳ ځواب: مهاجر هغه چاته ویل کيږي د استوګنې ځای ته بدلون ورکړی او دیو اداري واحد څخه بل اداري واحد ته مکان شوی وی.
- ۱۸۴ سوال: مهاجرتونه په څو ډول دي نومونه یی ولیکئ؟
- ۱۸۴ ځواب: مهاجرتونه په دوه ډوله دي ۱: اختیاري مهاجرتونه ۲: اجباري مهاجرتونه
- ۱۸۵ سوال: د ملګرو ملتونو د ارقامو له مخې په ۱۳۸۷ هـ ل کال کې څومره خلک د نړیوالو سرحدونو څخه تیر شوي دي او د کومو هیوادونو وو؟
- ۱۸۵ ځواب: د ملتونو د ارقامو له مخې شمیر یې په ۱۳۸۷ لمریز کال کې ۲۴ میلیونه وو او هغه خلک چې له نړیوالو سرحدونو څخه اوږرې د پیناه ۸ اخیستونکو په نوم یادېږي. لکه فلسطینیانو چې په عرتي هیوادونو کې او افغانانو په ګاونډیو او د نړۍ په نورو هیوادونو کې پناه اخیستي ده. د هغو پناه اخیستونکو ټول شمیر ۱۶ میلیونو ته رسیږي.

۱۸۶ سوال: لنډ مهاله مهاجرتونه کومو مهاجرتونو ته ويل وليکئ؟

۱۸۶ ځواب: ځيني نوموړي مهاجرتونه لنډ مهاله دي چي لومړني ځاي ته د بيرته راگرځيدو نيت لري لکه زموږ د هيواد کوچيان چي د آب و هواو څرخايونو د او د موسم د تغير له مخي بيا بيرته لومړني ځاي ته راگرځي.

۱۸۷ سوال: مهاجرتونه د کومو لاملونو په واسطه تر سره کيږي؟

۱۸۷ ځواب: طبيعي، اقتصادي، سياسي او مذهبي لاملونو په نتيجه کي منځته راځي.

۱۸۸ سوال: د مهاجرتونو طبيعي لاملونو اقتصادي سياسي او مذهبي لاملونو تشریح او سره د مثالو واضح کړي؟

۱۸۸ ځواب: ۱: طبيعي لاملونه : طبيعي لاملونه هم د مهاجرت سبب گرځي لکه پ سيمه کي د اووبو کمښت د آب و هوا د شرايطو خرابتيا، د خاورې کمزورتيا يا طبيعي افتونه لکه زلزلهو سيلابونه ، سمندري طوفانونه، وچکالي او داسي نور.

۲: اقتصادي لاملونه اقتصادي لاملونه د مهاجرت بنسټيز لامل دي اوس دغه مهاجرت دمخ پر ودې هيوادونو ځانگړتيا ده ځکه په دې هيوادونو کي د کليو او ښارونو تر منځ ډيره نا برابري ده.

۳: سياسي مهاجرت: دغه اصطلاح زياتره د سياسي پناه اخيستونکو له پاره کارول کيږي هغه چاته اطلاق کيږي چي د بيلابيلو لاملونه له مخي لکه جگړې دهشت سياسي تعقيت، مذهبي عقايدو ، د ټولنيزو ډلود اړيکو او هغه قومي اقليتونه چي اصلي هيوادونه يي پرې ايښي دي له له بل هيواد څخه يي د پناه اخيستنې غوښتنه کړي وي .

۴: مذهبي مهاجرتونه: دغه ډول مهاجرتونه په مذهبي او نورو ټولنيزو او فرهنگي مصاسيلو باندې قيوداتو او محدود يتونو وضع کولو له مخي کيږي ددې ښه مثال په ۱۹۴۷ ميلادي کال کي په هندوستان او پاکستان باندې د هند د لوييې نيمې وچې ویش و چې د هغه په پاي کي په ميليونو د هندو مذهب د پيروانو کورنۍ له پاستان څخه هند ته او په مقابل کي په ميليونونو مسلماني کورنيو له هند څخه پاکستان ته پخپله خوښه مهاجرت وکړ.

نړيوال مهاجرتونه او دهغي پايله

۱۸۹ سوال: مهاجرتونه د کومو لاملونو د مخي کيږي؟

۱۸۹ ځواب: مهاجرتونه دوه لاملونه لري ۱: نامساعد لاملونه ۲: جذبونکي لاملونه.

۱۹۰ سوال: نامساعد لاملونه او جذبونکي لاملونه کوم يو دي تشریح کړي؟

۱۹۰ ځواب: نامساعد لاملونه: لکه طبيعي اقتصادي، ټولنيز، سياسي او مذهبي لاملونه چي په مخکيني لوستونکي ورڅخه يادونه شوي ده.

جذبونکي لاملونه: لکه د يوې ساحې د نفوسو کموالي، رابنکونیکي سيمي د ځمکي لاندي منابع، د کار زياتوالي او ډيره اجوره.

۱۹۱ سوال: په هيواد کي داخل مهاجرتونه او د هيواد څخه بهر مهاجرتونه د څه په نوم ياديږي وليکئ؟

۱۹۱ ځواب: ځيني په هيوادکي دننه وي ،چي په هيوادکي دننه دمهاجرت په نوم ياديږي. او ځيني له نړيوالو سرحدونو په تيريږو سره کيږي ، چي د بهرنيو مهاجرتونو په نوم ياديږي.

۱۹۲ سوال: نړيوال مهاجرتونه په کومه پيږي کي او د څه په اساس پراختيا ومونده؟

۱۹۲ ځواب: نړيوال مهاجرتونو د ۱۵ م پيړۍ د جغرافيايي لويو اکتشافونو په پايله کي پراختيا ومونده.

۱۹۳ سوال: شمالي امريکا هيوادونو څو سلنه اروپايي مهاجرين او څو سلنه افريقال يي تور پوستي مهاجرين دي؟

۱۹۳ ځواب: شمالي امريکا هيواد ونه دي چي ۹۵ سلنه نفوس يي اروپايي مهاجرين او ۲ سلنه يي افريقايي تور پوستي دي.

۱۹۳ سوال په ۱۸۱۵ ميلادي کال څخه تر ۱۹۲۰ ميلادي کال پوري د انگلستان څخه څومره خلکو مهاجرت پيل کړ او دی مهاجرتونو څو اړخه درلوده؟

۱۹۳ ځواب: په ۱۸۱۵ ميلادي کال څخه تر ۱۹۲۰ ميلادي پوري ۱۷ ميليونه تنو مهاجرت پيل کړ. دغو مهاجرتونو دوه اخونه درلودل، دايمي مهاجرين او د اداري کارکونکو او مذهبي مبلغينو مجارت چي موقتي جنبه يي لرله.

۱۹۴ سوال: په کوم کال امریکا د مهاجرینو د منلو په خاطر قانون وضعه کړ دی قانون اول د کومو خلکو مخنیوی کاوه؟

۱۹۴ ځواب: امریکا دمتحده ایالتونوکانکرس د مهاجرینو دمخنیوي له پاره په ۱۹۲۴ میلادي کال کې دمهاجرینو په نوم قانون تصویب کړ نوموړي قانون زیات د هغو مهاجرینو مخه نیوله چې د جاپان او چین ژیر نژاد پورې یې اړه درلوده.

۱۹۵ سوال: اوس د کومو هیوادونو څخه کومو هیوادونو ته مهاجرت کړي؟

۱۹۵ ځواب: اوس برعکس زیاتره نړیوال مهاجرین د دریمې نړۍ له هیوادونو څخه پرمختللي صنعتي هیوادونو ته کيږي چې بنسټیز لامل یې اقتصادي او سیاسي لامل دي.

نژادونه

۱۹۶ سوال: نژاد تعریف کړی؟

۱۹۶ ځواب: نژاد د خلکو ډلې ته ویل کیږي چې د ظاهري څیرې د پوستکي او وینستانو رنگ بیلوونکي نښو او ارثي ګډي ځانګړتیاوي ولري.

۱۹۷ سوال: د نړۍ خلک په څو نژادونو تقسیم شوی دی؟

۱۹۷ ځواب: د نړۍ خلک په درې نژادونو باندي تقسیم شوي دي ۱: سپین نژاد: ۲ ژیر نژاد ۳: تور نژاد

۱۹۸ سوال: د سپین نژاد، زير نژاد، تور نژاد او سرو پوستکو خصوصیات ولیکئ؟

۱۹۸ ځواب: سپین نژاد خصوصیات لوړه ونه، سپین پوستکی، جگه پزه او خرمایي وینستان او پرانیستي سترګو ځانګړي بڼه اولر غوندي چاغ وي.

ژیر نژاد خصوصیات ژیر پوستکي، تور او صاف وینستان، لږه ریره، گرد سرو بادامي سترګي لنډه پزه، تپه ونه او لږ غوندي چاغ وي.

تور نژاد خصوصیات تور یا نصواریته ورته پوستکی او پلنه پزه ، ګرکوتي وینستان او پیري شوني لري.

سره پوستکي خصوصیات: اصلاً د ژیر نژاد پورې اړه لري، خو دمذهبي عقیدو له مخې په مخ او وینستانو نکريزي وهي نوله همدې امله د سور پوستکو په نوم مشهور شوي دي.

۱۹۹ سوال: نژادونه د کومو طبیعي شرایطو په نتیجه کې منځته راغلی تشریح یی کړی؟

۱۹۹ ځواب: نژادونه د طبیعي چاپیریال د بیلابیلو شرایطو، اقلیم او خوړو سره د تطابق له مخې چې په انساني ژوند باندي اغیزه لري رامنځته شوي دي.

۲۰۰ سوال: ملګرو ملتونو په کوم کال د نژاد ونو ترمنځ د تبغض له منځه وړلو فیصله وکړه؟

۲۰۰ ځواب: ملګرو ملتونو په ۱۹۶۵ م کال کې د نژادونو ترمنځ د تبغض له منځه وړلو فیصله وکړه.

د نژادونو جغرافیایي ویش

۲۰۱ سوال: په اسیا، اروپا افریقا، امریکا، او استرالیا کی سپین نژاد تور نژاد او زير نژاد خلک په کومو سیمو کی اوسیدی؟

۲۰۱ ځواب:

۲۰۲ سوال: د افریقا تور پوستکی په څو ګروپونو باندي ویشل شوي دي نومونه یی ولیکئ؟

۲۰۲ ځواب: افریقا تور پوستکي په څلورو ډلو ویشل شوی دی. چې نومونه یې عبارت دي بانټو، نیلوت nelotes پیګیمی pygmies بوشمن bushmen او هوتن نت hottentots څخه ده.

د نړی مهم دینونه

۲۰۳ سوال: دینونه په څو ډوله دي؟

۲۰۳ ځواب: دینونه درې ډوله دی اینمیزم یا د طبیعی پدیدو، ارباب النواع، اسمانی دینونه

۲۰۴ سوال: اینمیزم یا د طبیعی پدیدو د پیروانو په هکله معلومات ولیکی؟

۲۰۴ ځواب: اینمیزم د انسانانو له لومړنیو آیینو څخه گڼل کیږي ددې آیین پیروان وایي چي ټول شیان او جمادات روح لري ددې آیین پیروانو په تیرو وختونو او دورو کې په تیره بباله تاریخي دورې څخه مخکې ، طبیعی په تیره بیا حیرانوونکي حارق العاده شیانو او پدیدو ته د خدایي خاصیت قایل و، لکه بریښناو تندر، روښنایی، طوفان، باران او داسې نورو د ماورای طبیعت قدرت په صفت پیژندل.

۲۰۵ سوال: ارباب النواع د عقیدو د پیروانو په اړه معلومات ولیکی؟

۲۰۵ ځواب: د ارباب الانواع د عقیدې پیروان: ددې عقیدې پیروانو باور درلدهچي هره حادثه او پدیده جلا خدای لریدغه آیین د یونان له مدنیت څخه پیل شوی دی او دروم دمدنیت په وخت کې اعلی درجې ته ورسیده لکه د اور غورځوونکي آتشفشان خدای د بریښنا او تندر خدای دسمندرونو خدای د ستورو خدای د باران خدایاو داسې نور.

۲۰۶ سوال: د اسمانی دینونو په هکله معلومات ولیکی؟

۲۰۶ ځواب: د اسمانی دینونو پیروان دغه دینونه زیاتره اخلاقي اړخ لري او د خدای (ج) عبادت کوي . چي د هغې د لارښوونې له پاره یې بیلابیل پیغمبران درلودل لکه یهودیت، مسیحیت او اسلام چي تر ټولو کامل دین د

داسلام سپیڅلی دین

اسلام مقدس دین دی.

۲۰۸ سوال: د اسلام دین بنسټ په څه شی ولاړ دي اسلام د چاپه واسطه او د څه په نازلیدو سره په کوم ځای انسانانو ته وړاندي شو؟

۲۰۸ ځواب: د اسلام سپیڅلی دین د الهی وحدانیت او ټولنیز عدالت په بنسټ ولاړ دی چی د خصرت محمد ص په بعثت او د قرانکریم په نازلیدو سره په مکه مکرمه کې انسانانو ته وړاندي شو.

۲۰۹ سوال: اسلام دین څه وخت په چټکی سره خپور شو؟

۲۰۹ ځواب: کله چی محمد ص له مکي معظمي څخه مدینې منورې ته هجرت وکړ له هغی څخه وروسته د اسلام مقدس دین په ډیره چټکی خپور شو.

۲۱۰ سوال: په اوس وخت کې نړي نفوسو څومره برخه مسلمانان جوړوي؟

۲۱۰ ځواب: تقریباً د نړي نفوسو پنځه برخه مسلمانان جوړوي.

۲۱۱ سوال: د اسيا د لوي وچه په کومو برخو کې اسلامي هیوادونه دي د اسلامي هیوادونو د خاورې پراختیا څومره ده او د اسيا د لوی وچه د نفوسو څومره برخه مسلمان جوړوي؟

۲۱۱ ځواب: ددی لوی وچي اسلامي هیوادونه په منځنی ختیځ منځنی اسيا جنوبی او جنوب ختیځی اسيا کی پراته دي ددې اسلامي ۹۸ هیوادونو د خاورې پراختیا ۱۵ میلیونه کیلو متره مرتع او نفوس یی د اسيا لوي وچی د نفوسو دریمه برخه جوړوي.

۲۱۲ سوال: په اسيا کی څو هیوادونه مسلمانان او د څو هیوادونو رسمی دین اسلام دي؟

۲۱۲ ځواب: په اسيا کې ۲۷ هیوادونه مسلمانان دي چی د هغو څخه ۱۸ هیوادونه رسمی دین اسلام دي.

۲۱۳ سوال: د افریقا د لوي وچه په کومو سیمو کې مسلمانان اوسیري؟

۲۱۳ ځواب: د افریقا لوي وچه په شمال کې اوسیري.

۲۱۴ سوال: د اروپا او امریکا کومی سیمي اسلامي گڼل کیږي؟

۲۱۴ ځواب: د اروپا په لویه وچه کې د البانی، بوسنی او هرزالونی او په امریکا کې د سورینام په دواړو لوي وچو کې سیمی گڼل کیږي .

۲۱۵ سوال: ۲۰۰۰ م کال د احصایه له مخی په څومره هیوادونو کې د یو نه تر ۱ — ۳۸ سلنی پوري مسلمانان ژوند کوي؟

۲۱۵ ځواب: ۲۰۰۰ م کال د احصایه له مخي ۶۳ نور هیوادونو کې هم له ۱ — ۳۸ سلنی پوري مسلمانان ژوند کوي.

۲۱۶ سوال: اسلامي هیوادونه ولی د استعمار گرانو وړ گرځیدلي دي؟

۲۱۶ ځواب: اسلامي زيات هيوادنه د طبيعي منابعو له مخي لکه نفت، طبيعي گاز، د دبرو سکاره، مس ربر او داسي نورو له پلوه ډير شتمن دي دنړۍ په 65,5 سلانه د نفتو زيرمي د فارس په خليج (په عربخليج) کي پرته دي د همدغو سرچينو د شتون له مخي د نړۍ د استعمار گرانو د پارم ورگرځيدلي دي.

مسحيت دين

۲۱۷ سوال: مسحيت دين څه قسم دين دي او په کوم ځاي کي او چا لخوا خلکو ته وروپيژندل شو؟

۲۱۷ ځواب: نن عيسويان د توحيد څخه ولي منحرف شوي دي او هم واضح کړي د بنی اسرائیلو وروستی پيغمبر څوک وه؟

۲۱۸ سوال: د مسحيت دين د چا په واسطه د کوم کال څخه تر کوم کال پوري رسمي شو او لومړنی کلیسا یی د څه په نوم يادیده؟

۲۱۸ ځواب: مسحيت دين د کنناکين په وخت کی له ۳۰۶ ميلادي کلونو کی رسمي شو او کلیسا

۲۱۹ سوال: د عيسويت مذهب په څو مذهبي فرقو ويشل شويدي د مهمو فرقو نومونه یی وليکئ

۲۱۹ ځواب: عيسويت مذهب په ۲۵۰ فرقو ويشل شوي دي مهم فرقو نومونه یی دادی ۱: کاتولیک ۲: ارتو دوکس ۳: پروتستانت

۲۲۰ سوال: کاتولیک د عقيدې پيروان دياب په اړه څه نظريه لری او ددي عقيدی پيروان په لومړي درجه او دوهم درجه په کومو کومو هيوادونو کی وی؟

۲۲۰ ځواب:

۲۲۱ سوال: دکوم کال د روم امپراتوری په دوو برخو ويشل شوه چی ورسره کلیسا هم په دوو برخو وويشل شوه کومو نومونو؟

۲۲۱ ځواب: د روم امپراطوريي په ۴۷۶ ميلادي کال کي په دوو ختيځو او لويديځو برخو وويشل شوه، په همي دليل کلیسا هم د لويديځ روم په کلیسا(کاتولیک) او يوناني ختيځ روم(ارتودوکس) وويشل شوه.

۲۲۲ سوال: په کوم کال دوهم خليفه ختيځ روم ته ماتی ورکړه او کومی سيمي ازادي کړي؟

۲۲۲ ځواب: د دوهم خليفه حضرت عمر (رض) خلافت په دوره کی ۶۲۶ ميلادي کال کي ختيځ روم ته ما ورکړه او د سوريي او فلسطين سيمي يي ازادي کړي.

۲۲۳ سوال: د روم اميرانو دريم

۲۲۳ ځواب:

۲۲۴ سوال: کاتولیک عقيدې او ارتو دوکس عقيدې ترمنځ فرق څه شی؟

۲۲۴ ځواب:

۲۲۵ سوال: د پروتستانت د عقيدې په اړه معلومات وليکئ؟

۲۲۵ ځواب:

د تائوييزم او شينتوييزم اينونه په هکله څه پوهيري

۲۲۶ سوال: د تائوييزم د آيين معنا څه ده په کوم هيواد کي د چا لخوا رامنځته شو د رامنځته کيدو په اړه یی معلومات وليکئ؟

۲۲۶ ځواب: ۲۲۷ سوال: د تائوييزم د آيين پيروان په کوم هيواد کی استوگن دي او د چا لخوا رسمی دين شوه؟

۲۲۷ ځواب: د چين قوم او ملت په دغي عقيدې ولاړ دی د تائوييزم آيين په ۱۶۵ ميلادي کال کي د هوان له خواد هان د لری خاقان په واسطه رسمي شو.

۲۲۸ سوال: شينتوييزم ددي دين معنی څه ده دغه آيين په کوم هيواد کي پيروان لري دا دين د کومو دينونو د اغيزي لاندي راغلي او اوسني بڼه څه قسم ده؟

۲۲۸ ځواب: شينټويزم په لغت کې (خدايانو د لارې) په معنای او چاپان د خلکو ايښ دي چې وروسته يې د کنفسيوس او بوداي آينونو د اغيزو لاندې تحول وکړ او سنی بڼه يې اداب، عنعنات، د مقدسو ځايو زيارتو جشنونه او عمومي اخترونه دی.

۲۲۹ سوال: د شينټويزم د ايښ له مخې د جاپانيانو نظر د خپل هيواد په باره کې بيان کړي؟

۲۲۹ ځواب: د جاپانيان باور لری چې له جاپانيانو څخه پرته نور بايد په دي هيواد کې ژوند ونه کړي او جاپانيان هم بايد په بل ځاي کې مړه نشي جاپانيان خپله خاوره سيمه الهي هيواد بولی او نور هيوادونه ددي ځانگړتياو لرونکي نه گڼي.

بودائی او هندويزم آينونه

۲۳۰ سوال: د بودائی آيين بنسټ ايښودونکی څوک وو چيرته رامنځته شو مقدس کتاب يی څه نومېږي او مقدس بناړونه چيرته او څه نومېږي؟

۲۳۰ ځواب: بودائی آيين بنسټ ايښودونکي سيدارتا په نوم يو شهزاده و مقدس کتاب يې تری پتيکا (درې ټوکړي گل)مقدس بناړونه يې په هندکي بنارس او په تبت کې لهاسادي.

۲۳۱ سوال: بودائی آيين په کومو هيوادونو کې پيروان لري او په کومو هيوادونو کې رسمي دين دي؟

۲۳۱ ځواب: دغه آيين په کامبوج، بوتان او تایلیند په هيوادونو کې رسميت لري دغه آيين په هند، جاپان، چين، مغلستان، تبت، برما، کامبوج تایلیند بوتان او نری په نورو سيمو کې ژوند کوي.

هندويزم

۲۳۲ سوال: د هندويزم دين په کوم کال کې رواج درلود؟

۲۳۲ ځواب: هندويزم ۱۵۰۰ ميلادی کال په شاوخواکي يی په هندوستان کې رواج درلوده.

۲۳۳ سوال: د هندويزم په آيين کې د روح تناسخ په کومه معنا کارول کيږي؟

۲۳۳ ځواب: د دي دين پيروان په دي عقیده وو او ويل به يې چې بڼه انسان مړ شي روح يې بڼه سړي ته ورځي او که بد سړي مړ شي روح يې بد سړي له ځي اکثروبه ويل چې بد انسان روح حيواناتو ته ځي.

۲۳۴ سوال: د هندويزم په آيين کې خلک په څو خدايانو باور لري او دي خدايانو ته يی کومې وظيفی وسپارلي؟

۲۳۴ ځواب: هندويزم آيين درې خدايان لري ۱: برهما (دموجوداتو خالق) ۲: ویشنو (دموجوداتو د ساتنې خدای) ۳: شيوا (د موجوداتو د له منځه وړلو خدای).

۲۳۵ سوال: هندويزم آيين مقدس کتاب څه نومېږي او په کومه ژبه ليکل شوي؟

۲۳۵ ځواب: هندويزم آيين مقدس کتاب ويدا (د برهمنيانو ودا vda نوم لري او په سانسکریت په ژبه ليکل شوي.

۲۳۶ سوال: د هندويزم په آيين کې د خلکو څو طبقي شته نومونه يی وليکئ؟

۲۳۶ ځواب: د هندويزم کې برهمنانو، ويشيا، کشتريا او شودرا طبقي شته.

د نړی مهمې ژبې

۲۳۷ سوال: ژبه تعريف کړي او ژبه څنگه منځته راغلي؟

۲۳۷ ځواب: ژبه د پوهولو او راپوهولو (افهام او تفهيم) وسيله اد د علايمو سيستم دي چې د پوهې د انتقال او حاصلولو، معاشرې او د خلکو د تفاهم له پاره کارول کيږی.

۲۳۸ سوال: انډو اروپايی ژبه کې کومې ژبې شاملې دي نومونه يی وليکئ؟

۲۳۸ ځواب: انډو اروپايي ژبه کی په بيلابيلو ځانگو (لاتين، بالتیک، سلاويک، جرمانیک، اريک او ارمني) ويشل شوېده.

۲۳۹ سوال: په نيگرو په ژبه کې کومې ژبې شاملې دي؟

۲۳۹ خواب: په نيگرو ژبه كې دوه ژبې شاملې دي ۱: د سوډان په جنوب، د چاډ په جمهوريت، نايجريا او د افريقا په استوايي هيوادونوك ي خلك په دې ژبې خبرې كوي. ۲: د باننوربه: د كانگو، زمبيا او انگولا د حوزې خلك پرې خكيري كوي.

۲۴۰ سوال: په حامي اوسامي ژبو باندي د كومو هيوادونو خلك خبرې كوي؟

۲۴۰ خواب: په حامي ژبه باندي په حبشه، الجزائر، نايجر او دسنيگال په يوه برخه كې خلك پرې خبرې كوي. او سامي د عربستان په ټاپو وزمه، د مصر په عربي جمهوريت وليبيا لجزاير، مالي او په مراکش كې مروج ده.

۲۴۱ سوال: په التايي او اورالي ژبه كې كومي ژبې شاملې دي او د كومو هيوادونو خلك پرې خبرې كوي؟

۲۴۱ خواب: په التايي او اورالي ټرېبو كې لاندي پنځه ژبې شاملې دي: ۱: د فن پ ژبه د لپ، فنلنډ، اويستاك او د اروپايي روسيې شمالي خلك پرې خبرې كوي. ۲: تركي: په تركيه، تركمنستان، ازبکستان، قزاقستان، قرغزستان، چين او افغانستان كې پرې خبرې كوي. ۳: منگوليايي: په منگوليا مغلستان او چين په شمال كې خلك پرې خبرې كوي. ۴: د توگوس ژبه: د سايريا په شمال كې په تيره بيا د تايگا او تندا سيمو كې مروج ده. ۵: جاپاني او كوريايي ژبه: د جاپان په ټاپوگانو او د كوريا په ټاپو وزمه كې خلك پرې خبرې كوي.

۲۴۲ سوال: د پورتنيو ژبو نه په غير نوري كومي ژبې دي چي د مختلفو سيمو خلك پرې خبرې كوي؟

۲۴۲ خواب: نوري ژبې په لاندي ډول دي: ۱: ماليزيايي او پولنزييايي ژبه د جاوا، سوماترا په ټاپوگانو، د كمبوديا په يوه برخه او د بورنيو په ټاپو گانو كې رواج لري. ۲: د امريكا اصلي او بومي ژبه د امازون په حوزه كې مروج ده. ۳: د دراويدن ژبه: د هند په جنوب كې او د سريلانكا په يوه برخه كې رواج لري. ۴: چيني ژبه د يوې كتلي په توگه د چين په هيواد كې رواج لري.

۲۴۳ سوال: ماندراتي ژبه باندي په ټوله نړۍ كې څومره خلك خبرې كوي او دنړۍ څومره برخه خلك جوړوي؟

۲۴۳ خواب: ماندراتي ژبه د ختيځې اسيا له ډيرو معروفو ژبو څخه ده د نړۍ پنځمه برخه خلك يا تقريباً ۸۵۳ ميليونه

۲۴۴ سوال: انگليسي ژبه په څو هيوادونو كې رسمي ژبه ده؟

۲۴۴ خواب: انگليسي ژبه په ۵۰ هيوادونو كې رسمي ژبه ده.

۲۴۵ سوال: عربي ژبه په څو هيوادونو كې رسمي ژبه ده؟

۲۴۵ خواب: عربي ژبه په ۲۲ هيوادونو كې رسمي ژبه ده.

عربي ژبه

۲۴۶ سوال: عربي ژبه نړۍ كې څنگه خپره شوه او ولي ځانگړي ارزښت لري؟

۲۴۶ خواب: عربي ژبه د نړۍ د مسلمانانو د مقدس كتاب ژبه ده نو له همدې امله ځانگړي ارزښت لري.

۲۴۷ سوال: څه وخت د عربي ژبې د زده كړې د قواعدو تدوين او وضعه كولو ته اړتيا پيښه شوه؟

۲۴۷ خواب: هغه وخت د عربي ژبې زده كړې د قواعدو تدوين او وضعه كولو ته اړتيا پيښه شوه چې د اسلام دين غير عرب هيوادونو او قومونو ته ورسیده او هغه هيوادونه او قومونه د عربي ژبې حوزې ته ورننوتل او په دوامدار ډول يو بل ته نژدې شول.

۲۴۸ سوال: د عربي ژبه زده كړه د كومو هدفونو په خاطر وه واضح كړي؟

۲۴۸ خواب: د عربي ژبه زده كړه دوه هدفونه لري ۱: په قرآن نبوي احاديثو او نورو شرعي حكمونو باندي د آسانه پوهيدلو له پاره ۲: دنورو ژبو له تصرف څخه د عربي ژبې ساتنه.

۲۴۹ سوال: د عربي ژبې اصطلاحات تر اوسه د ژوند په كومو برخو او كومو علوم كې كارول كيږي؟

۲۴۹ خواب: تر اوسه د عربي ژبې اصطلاحات د ادبي، نظامي، تجارتي، بيزنې چلونې، ستورو پيژندنې او علومو په كيميا، رياضي، بيالوژي، طب او درمل جوړولو كې كارول كيږي.

۲۵۰ سوال: هغه هيوادونه چي رسمي ژبه يې عربي ده څو په اسيا او څو په افريقا كې دي؟

۲۵۰ خواب: د نړۍ له ۲۲ هيوادونو څخه چي رسمي ژبه يې عربي ده. لس هيوادونه په افريقا او ۱۲ هيوادونه يې په اسيا كې پراته دي.

انگلیسی ژبه

۲۵۱ سوال: انگلیسی ژبه د کوم کلونو څخه تر کومو کلو پوري په انگلیند کي یی مروجه ژبه ده او د کومو ژبو د ورگډیدو په نتیجه کي سوچه انگلیسی ژبه منځته راغله؟

۲۵۱ ځواب: د ۵۰۰ څخه تر ۱۰۶۶ میلادي کال پوري په انگلیند کي ډیره پخوانی مروجه ژبه انگلیسی وه

۲۵۲ سوال: په نړی کی د څومره خلکو مورنی ژبه انگلیسی ده او څومره خلکو لپاره او ارتباطی ژبه انگلیسی ده

۲۵۲ ځواب: په نړی کي د ۳۳۰ میلیونه ته ریسري د نړی د ۱۵۷ میلیونو نورنوسو لپاره دویمه ارتباطی ژبه ده.

۲۵۳ سوال: د هغه هیوادونو له جملی څخه چي یو پخوا د انگلیسانو مستعمري وی او اوس ازاد شوي د هغي هیوادونو له جملی څخه د څومره هیوادونو دوهمه رسمی ژبه انگلیسی ده؟

۲۵۳ ځواب: ۴۹ مستعمره

۲۵۴ سوال: انگلیسی ژبه ولي د نړیوالی ژبی په توگه منل شوي ده؟

۲۵۴ ځواب: دانگلیسی ژبي زده کړه د یوې نړیوالې ژبې په توگه دنړیوال تفاهم سربیره په جغرافیه او نورو

علومو کي د معلوماتي منابعو اومعتبرو ماخذونو په توگه په انترنیت، کتابونو او مجلو کي له انگلیسی څخه گټه

لاټینی ژبه (فرانسوي ، اسپانوي او پرتگالي) اخلی.

۲۵۵ سوال: رومي (لاټینی) ژبه د کومي ژبی له کورنی څخه ده او دا ژبه په کومو محلي لهجو تبدیله شویده؟

۲۵۵ ځواب: رومي ژبه د ایتالیایانو پخواني ژبه د اندو اروپایی ژبو د کورنی له ډلي څخه ده . او په محلي لهجو

تبدیله شوه لکه د اسپاني، پرتگالي او فارنسي او په ختیځ کي او اروماني او البانيي د خلکو ژبی د بیلگي تو گه یادولای شو.

۲۵۶ سوال: فرانسوی، اسپاني او پرتگال څنگه وکولای شول چی دخپلي ژبی په نورو هیوادو کي مورجي کړي چی

اوس په هغي هیوادو کي رسمي ژبی دي؟

۲۵۶ ځواب: فرانسوي ، اسپانوي او پرتگالي ژبی د ژونديو ژبون له ډلي څخه دي چي د استعمار او نورو لاملونوله

مخي دژبي د اصلي وپونکوو له حوژي څخه د باندي يي رواج ومونده او پراخ گرامر لري.

۲۵۷ سوال: اوس فرانسوي اسپانوي او پرتگالي ژبه د نړي په څو څو هیوادونو کي رسمي ژبی دي وليکئ؟

۲۵۷ ځواب: فرانسوي ژبه د نړی په ۲۶ هیوادونو کي، اسپانوي ژبه د نړی په ۱۹ هیوادونو کي پرتگالي ژبه د

نړی په ۶ هیوادونو کي رسمي ژبی دي او په ځيني هیوادونو کي رسمي ژبه ده.

جرمني ژبه

۲۵۸ سوال: جرمني ژبه د کومي ژبي له ډلي څخه ده دا ژبه په څو ډلو ویشل شوي او په هره برخه يي د کومو

هیوادونو خلک خبري کوي؟

۲۵۸ ځواب: جرمني ژبه د اندو اروپايي ژبو له ډلي څخه ده

۲۵۹ سوال: جرمني ژبه په څو محلي لهجو ویشل شوي ده وليکئ؟

۲۵۹ ځواب: جرمني ژبه په دوو محلي لهجو ویشل شوي ۱: د لورو سیمو جرمني ژبه ۲: د اوارو سیمو جرمني ژبه.

۲۶۰ سوال: په غیر ده جرمی څخه نور په کومو هیوادونو کي جرمني ژبه رسمي ژبه ده وليکئ؟

۲۶۰ ځواب: په غیر ده جرمنی څخه په اطریش، لختین شتین اوسویس (الماني، فرانسوي او ایتالوي رسمي ژبي دی

د چینایي، جاپاني، او اندونزیایي ژبو په باره کی څه

پوهیږئ؟

۲۶۱ سوال: یو سیلابه ژبو کي کومي ژبی شاملي وليکئ؟

- ۲۶۱ ځواب: په يو سيلابه كې چينايي ماندرين ژبه لکه د ويتنامي (انامي) تبتې، تایلندي او میانماري (برمايي) ژبو په څیر د ژبپوهنې د اصطلاح له مخې یو هیجایي (یو سیلابه) ژبو دي.
- ۲۶۲ سوال: چينايي ژبه د الفبا څو توري لري په دې ژبه باندي د آسيا لويي وچي څومره خلک خبري کوي؟
- ۲۶۲ ځواب: چينايي ژبه د الفبا توري څلورسوه ۴۰۰ لري
- ۲۶۳ سوال: په څو سيلابه ژبني ډله کې کومې ژبې شاملې دي نومونه وليکئ؟
- ۲۶۳ ځواب: په څو سيلاته ژبني ډله کې کورپايي، جاپاني، د سايبيريا د خلکو زياته برخه، منځنۍ آسيا د راويدي او هندي ژبې شاملې دي.
- ۲۶۴ سوال: اندونزيایي ژبه په کوم کال د اندونزیا ملي ژبه وټاکل شوه؟
- ۲۶۴ ځواب: په ۱۹۲۸ ميلادي کال کې د ملي ژبه په توگه وټاکل شوه د وخت په تيريدو د عربي، چيني، هالنډي، پرتگالي، سانسکرپتي، تاميلي، فرانسوي او انگليسي ژبې کلمي په ژبې کې شاملې شوي دي د بيلگې په توگه په دې ژبې کې تقريباً د هالنډي ژبې ۷۰۰۰ کلمي شته دي.

د بالتیک – لیتواني او سلاوي ژبې

- ۲۶۵ سوال: سلاوي ژبه د کومې ژبني لويه کورنۍ څانگه ده او هم واضع کړي چې سلاوي ژبه د اروپا په کومه برخه کې زيات ويونکي لري؟
- ۲۶۵ ځواب: سلاوي ژبه د هندو اروپايي ژبو له څانگو څخه ده چې په ختيځه اروپا او د بالکان په نورو سلاوي هيوادونو کې مروج ده.
- ۲۶۶ سوال: سلاوي ژبه په کومو لهجو ويشل شوی نومونه يي وليکئ او لیتواني ژبه د کومې کورنۍ څانگه ده؟
- ۲۶۶ ځواب: سلاوي ژبه په څو محلي لهجو هم ويشل کيږي، چې د هنگري او بالکان يو څه خلک او همدارنگه چکيان، سلواکيان پولنډيان، سربيان، بوسنيان، کرواتيان، بلغاريان او د مقدوني خلک په هغې خبري کوي او لیتواني ژبه هم د سلاوي ژبې د کورنۍ څانگه گڼلک کيږي.

هندي او اردو ژبې

- ۲۶۷ سوال: هندي د کوم هيواد اوردو او بنگالي د کومو هيوادونو رسمي ژبې دي وليکئ؟
- ۲۶۷ ځواب: هندي ژبه د هند اصلي ژبه ده او اردو د پاکستان او بنگالي د بنگله ديش رسمي ژبه ده.
- ۲۶۸ سوال: اردو ژبې ته د اردو نوم د چا لخوا ورکړل شو؟
- ۲۶۸ ځواب: شاه جهان چې د ظهرالدين بابر لمسی چې د هند د مغلانو په نوم هم ياديږي.
- ۲۶۹ سوال: اردو ژبه د کومو ژبو څخه منځته راغلي ده وليکئ؟
- ۲۶۹ ځواب: د اردو ژبه د پخوانۍ فارسي، ترکي او هندي ژبو څخه جوړه شوي ده.

اړيکي او نړيوال کيدنه

- ۲۷۰ سوال: هغه کوم وسايل دي چې د نړۍ ئې سره نږدي کړي ده؟
- ۲۷۰ ځواب: لکه مخابرات، په تيره بيا هغه معلومات چې د مصنوعي سپورمکيو، رادار او انټرنیټ او داسې نور څخه لاس ته راځي، نړۍ ی له پخوا څخه ډيره نژدې کړې ده.
- ۲۷۱ سوال: کوم وسايلو د د هيوادونو د نژدي کول لپاره زمينه برابره کړي ده مثال سره يی واضح کړي؟
- ۲۷۱ ځواب: د ارتباطي او اطلاعاتي وسايلو چټکه وده لکه فکسو کمپيوټر، انټرنیټو تيلفون، تلويزيون او داسيې نورو د هيوادونو د نژدي کول و لپاره زمينه برابره ککړې ده مثال په ډول که چيري د وارداتي مالنو وارد وونکي د غواړي له جاپان څخه زيات سوداگريز مالونه او کالي نيو يارک او دوبي ته وارد کړي وارد وونکي د انټرنیټ په مرسته د داروند و کمپنيو څخه د مالونو د ليردولو غوښتنه کوي.

د اړیکو غوره وسیلي

۲۷۲ سوال: د اړیکو لومړني وسیلي کومې وي او اوس د اړیکو مهمې وسیلي کومې دي نومونه يې وليکئ؟
۲۷۲ ځواب:

۲۷۳ س-وال: telecommunication تیلی کمو نیکشن په باره کې اختر اعلانو د نړي څیره څنگه بدله ده؟
۲۷۳ ځواب: د اړیکو پرمختګونه يا telecommunication لکه رادار، تېلفونونه، موبایل، انټرنیټ، فکس او د نړی د ی پورمکیو سیستمونه د نړی هیوادنه یو بل ته نژدې کړي او هغه واټن چې د نړی د هیوادونو ترمنځ موجود و له منځه لاړ.

۲۷۴ سوال: د مصنوعي سپورمکیو کې د پرمختللو کمرو نسبولو سره انسانانو ته کوم معلومات ورپه برخه شول؟
۲۷۴ ځواب: په مصنوعي سپورمکیو کې د پرمختللو کمرو نصبول د ځمکې د کرې او سمندرو په باره کې د ځینو حقیقتونو د روښانه کول سبب شوي دي او نوي موضوعګانې يې د ځنګلونو، کانونو، سمندرونو او د ژوندانه د چاپیریال په هکله سپرلي دي.

۲۷۵ سوال: د اړیکو عمده وسیلو پرمختګ د انسانانو د ژوندانه په ټوله موده کې څو برخي لري هر برخه یې واضح کړي؟

۲۷۵ ځواب: دوه برخي لري: ۱: لومړي وسیلي: لکه اوتونکي (هدهد او کوتزې) او اهلي حیوانات لکه آس، اوبن، خر، قاطر.

۲: عصري وسیلي: لکه د میدیا د اړیکو وسیلي (راديو چې منځنی، لنډي، اوږدي او FM څپې لري) تلویزیون، موبایل، کمپیوټر، انټرنیټ، مصنوعي سپورمکی چې پاس ورڅخه یادونه وشوه.

پست په نړی کې

۲۷۶ سوال: په پخوا زمانه کې چین، مصر، یونان، او پخواني روم د پستي خدمتونو په برخه کې د څه شی څخه کار واخیست او هم واضح کړي چې په اړیکو کې څه وده رامنځ ته شوه؟

۲۷۶ ځواب: په پخوا زمانه کې چین، مصر، یونان، او پخواني روم په امپراتوري کې له حیواناتو او الوتونکو څخه په ګټه اخیستنه لیکونه او پیغامونه انتقالیدل کله چې په اقتصاد کې مختلف شغولونه منځته راغلل نو د پستي خدمتونو په واسطه یې خپلې اړتیاوي يې د اړیکو په برخه کې پوره کولې.

۱۷۸ سوال: پستي خدمتونه لومړی د چا پواسطه منځته راغلل او هم واضح کړی چې په څوم کال د چا لخوا پستي ټیکټونه رامنځته شول؟

۱۷۸ ځواب: په شپاړسمې میلادي پېړۍ کې پست د هیوادونو له سرحدونو څخه بهر شو او د فرانسوا تاکسي په همت لوري ځل لپاره پستي خدمتونه رامنځته شول او په اروپا کې وده زیاته شوه او په ۱۸ مې پېړۍ کې پستي ساحه پراخه شوه او وېي کولای شول چې د اړیکو د یوې باوري وسیلي په توګه خلکو ته وسپارل شو.

۱۷۹ سوال: د پوست اتحادیه د څو غړو هیوادونو لخوا په کوم کال جوړه شوه او په ۱۹۹۶م کال ددې اتحادې غړي هیوادنه څو ته رسیده؟

۱۷۹ ځواب: وروسته د ۱۸۷۴ میلادي کال د ستمبر په ۱۵ نیټه د ۲۱ غړو هیوادونو تر منځ د کنفرانس په پایله کې پریکړه چې د برن د معاهدې په نوم یادیري لاسلیک شوه په ۱۹۹۶ میلادي کال کې د دې اتحادیه غړو شمیر ۱۸۹ هیوادونو ته رسیري.

په نړی کې تېلفون او موبایل

۲۰۰ سوال: د تېلفون او موبایل څخه په کومو برخو کې کار اخیستل کیري او هم واضح کړي چې د تېلفون مخترع څوک و؟

۲۰۰ ځواب: د تېلفون او موبایل څخه په په ډله بیزو رسنیو کې د اړیکو ډیره مهمه برخه لري او له هغو څخه په جغرافیایي مسایلو کې د اړیکو د نیولو په برخه کې د یوې وسیلې په توګه ګټه اخیستل کېږي لکه: آب و هوا، زلزلې اورلګیدنې، د سوداګریزو او اقتصادي معلوماتو په برخه کې کار اخیستل کېږي. او لومړي ځل لپاره ګرام هام بل gram ham bill اختراع کړ.

۲۰۱ سوال: بې سیمه تېلفون په کوم کال اختراع شو او هم واضح کړي چې بې سیمه تېلفون چې لاتین نوم یې سیلورلر دي کوم ډول پرمختللي تېلفون دي؟

۲۰۱ ځواب: بې سیمه تېلفون په ۱۸۹۷ میلادي کې اختراع شو بې سیمه تېلفون چې لاتین نوم یې سیلورلر دي هغه ډول پرمختللي تېلفون ته ویل کېږي چې د دوه تنو ترمنځ اړیکې ټینګوي او هر ځای ته د انتقال وړ وي .

۲۰۲ سوال: ملګرو ملتونو په کوم کال بې پرې مخابراتو مرکز جوړ کړ؟

۲۰۲ ځواب: ملګرو ملتونو په ۱۹۷۰ میلادي کال کې مخابراتو مرکز جوړ کړ.

فکس په نړۍ کې

۲۰۳ سوال: فکس څه شي دي او په کومو برخو کې یې اسانتیاوي رامنځ ته کړي؟

۲۰۳ ځواب: فکس د جغرافیې په ټولو ځانګو کې یوله مهمو اړتیاوو څخه یوه له فکس څخه ګټه اخیستنه ده چې د هغې پواسطه پیغامونه لیرې او نژدې سیمو ته استول کېږي له فکس څخه ګټې اخیستنې د اړتیاوړ حقیقتونو د مستند کولو لپاره په جغرافې او نورو برخو کې ډیرې اسانتیاوي رامنځته کړي دي لکه صنعت سوداګرۍ تولیدي وسایل صادرات واردات او داسې نور.

۲۰۴ سوال: فکس د چا لخوا اختراع شو او لومړي پیغام یې دکوم ځای څخه کوم ځای ته واستاوه؟

۲۰۴ ځواب: فکس نوی تکنالوژي ده چې په ۱۹۲۴ میلادي کال کې د ریچارد رنجر Rechar H Ringer پواسطه اختراع شو او لومړنی پیغام یې له نیویارک څخه لندن ته واستوه .

۲۰۵ سوال: فکس په کومه طریقه پیغامونه له یو ځای څخه بل ځای ته انتقالوي او په کومو برخو کې ورڅخه کار اخیستل کېږي؟

۲۰۵ ځواب: فکس د لیکلي پیغام د انتقال وسیله ده چې د کاغذپرمخ لیکلي پیغامونه او گذار شونه دي ماشین ته ننه باسي او په څو ثانیو کې ټاکلي ځای ته رسیري.

فکس میخانیکي وسیله ده چې د هغې پواسطه اطلاعات او اسناد په لیکلي ډول د یوه سند په توګه انتقالیږي.

انټرنیټ او ایمیل

۲۰۶ سوال: د مخابراتو ډیره نوي وسیله څه شي ده او څه کې ورڅخه کار اخیستل کېږي؟

۲۰۶ ځواب: د مخابراتو ډیره نوي وسیله انټرنیټ او ایمیل دی، چې په جغرافیې او ورو علومو او د ژوندانه په نورو برخو کې ځانګړې دندې سرته رسوي. جغرافیه پوهان رد څیړنو په ټولو مرکزونو کې د پیغامونو د انتقال لپاره له دواړو ویسلو څخه ګټه اخلي له ټولو مهمه خبره داده چې د پیغامونو اخیستل او په ځانګړي او محرمانه ډول دهغې لیرل په هره اندازه چې د وګورو، په لنډ وخت کې سرته رسیري له دواړو ویسلو څخه ګټه اخیستنه په ټولو دولتي سوداګریزو موسسو او شخصي ډول سرته رسیري.

۲۰۷ سوال: انټرنیټ څه شي دي او کوم خدمتونه سرته رسوي؟

۲۰۷ ځواب:

۲۰۸ سوال: چیرته او د چا لخوا په کوم کال یو کوچني ماشین جوړ شو چی د یو کمپیوټر څخه بل کمپیوټر ته معلومات انتقالول؟

۲۰۸ ځواب:

۲۰۹ سوال: ایمیل څه شي دي او په کومو برخو کې تری کار اخیستل کېږي؟

۲۰۹ ځواب:

۲۱۰ سوال: مصنوعي سپورمکيو جغرافيه پوهانو ته کومي وړتياوي ورپه برخه کړيدي؟

۲۱۰ ځواب:

۲۱۱ سوال: هغه پيغامونه چي د مصنوعي سپورمکي څخه ځمکي ته رسيري د څه په نوم ياديږي او هغه پيغامونه چي د ځمکي څخه مصنوعي سپورمکي ته استول کيږي د څه په نوم ياديږي.

۲۱۱ ځواب:

۲۱۲ سوال: جيو ستشنري اصطلاح کوم حالت ته ويل کيږي تشریح يي کړي؟

۲۱۲ ځواب:

۲۱۳ سوال: کوم هيوادونه مصنوعي سپورمکي لري نومونه يي وليکئ؟

۲۱۳ ځواب:

د ژوندانه چاپيريال نړيوالي ستونزي

۲۱۴ سوال: د ژوندانه چاپيريال تعريف کړي د ژوندانه چاپيريال مهمي برخي کومي دي؟

۲۱۴ ځواب: د ژوندانه چاپيريال د ژوندانه د ټولو پديدو يوه ټولگه complex ده چي انسان حيوان او نبات لپاره يي د ژوندانه شرايط برابر کړي دي مهمي برخي يي ځمکه، د استوگني ځاي خاوره او په نباتي پوښښ حيوانات او اتموسفير تشکيلوي.

۲۱۵ سوال: دکرنی او خوړو د برابرولو مناسبې سيمي کومي دي او د کرنې او خوړو د برابرولو نامناسبې سيمي کومي دي؟

۲۱۵ ځواب:

۲۱۶ سوال: د هغو شيانو نومونه وليکئ چي اتموسفير ککروي او د انسان حيوان او نبات ژوند له خطر سره مخ کوي؟

۲۱۶ ځواب:

۲۱۷ سوال: د هغه گازونو او اکسايډونو نومونه وليکي چي دويني دوران او تنفسي جهاز او نورو باندي ناوړه اغيزه لري؟

۲۱۷ ځواب: هغه گازونه کاربن ډاي اکسايډ او کاربو مونو اکسايډ د متان غاز کلوروفلوروکاربن او دنايتروجن اکسايډ تعاملات د ويني په دوران، او تنفسي جهاز او نورو باندي روغتيايي ناوړه اغيزه لري .

۲۱۸ سوال: د هغو موادو نومونه وليکي چي په مجموعي ډول د هوا د ککړتيا سبب گرځي؟

۲۱۸ ځواب: په لاندي ډول دي:

۱: زهري مواد ۲: کيمياوي مواد ۳: د غزونو خپریدل ۴: د اضافي غير صحي مواد راټوليدل

۵: د مصنوعي او اتومي مواد و پاتې شوني ۶: دمضرو اجسامو له راټوليدل ۷ :

سوځيدني

۸: دمناسب کانا ليزسيون نه شتون او داسي نور

د وړلو راورل(حمل ونقل) وسيلي

۲۱۹ سوال: نقلیه وسایل د څه شي لپاره پکار يږي او کومي ستونزي رامنځته کوي؟

۲۱۹ ځواب: نقلیه وسایل د انسان له اړتياوو څخه گڼل کيږي چي د کاليو او خلکو په انتقال کي ډيري اسانتياوي برابروي خو دلته نقلیه وسایل په ښارونوکي د هوا د ککړتيا د لامل په توگه څيرل کيږي.

۲۲۰ سوال: هغه لاملونه چي دککړتيا سبب گرځي په څه نوم ياديږي او هم واضح کړي چي پرمختللو هيوادونو څنگه د هوا دککړتيا مخه نيولي ده؟

۲۲۰ ځواب: هغه لامل چي دچاپيريال دککړتيا سبب گرځي د پوليشن pollution په نوم ياديږي.

پرمختللي هيوادونه په دې توانيدلي دي چې تريوي اندازې د نقلیه وسيلو د مضرو موادو مخهونيسي ځکه چې پدې هيواد ونو نوي تکنالوژي او د نقلیې بنی وسيلې ددې سبب شوي دي چې دمضرو غازونو مخه ونیول شي هغه نقلیه وسيلې چې د لوگي او غازونو لامل گرځي اجازه نه ورکول کيږي چې تگ او راتگ وکړي.

۲۲۱ سوال: زمونږ د گران هيواد افغانستان مرکز کابل فضاء د څه په واسطه ککره شويده؟

۲۲۱ ځواب: زمونږ د گران هيواد افغانستان مرکز کابل دښار د ښکلي فضا مضرو غازونو او د زرو موټرو لوگيو او د بي کيفيته تيلو په استعمال سره چې په هواکي د سلفرو او سرپو د زياتوالي سبب کيږي خرابه کړي ده.

د ژوندیه چاپیریال باندی دکارخانو اغیزی

۲۲۲ سوال: په پراخه پیماننه د کارخانو څه مشکلات رامنځته کړي او هم واضح کړي چې د صنعتي انقلاب زانگو کوم هيواد دي؟

۲۲۲ ځواب: د کارخانو پراخه پیماننه جوړول د هوا، د ځمکي دروانو او د ځمکي لاندي اوبو د ککرول لامل گرځي. صنعتي انقلاب له اروپا څخه پيل شو او اصلي زانگويي دانگلستان هيواد دي.

۲۲۳ سوال: کوم گازونه د هوا فزيکي او کيمياوي خواصو ته تغیر ورکوي نومونه يي وليکئ او دا گازونه څنگه پيدا کيږي؟

۲۲۳ ځواب: لکه د کاربن ډای اکساید CO_2 د متان CH_4 کلورو فلورو کاربن $chloro\ fluoro\ carbon$ غاز کي کيمياوي او سړونکو سرچينو څخه خارجيږي چې د هوا په لوړو پوړيو کي د اوزون په قشر کي کيمياوي ترکیبونو سره تعامل کوي د اوزون طبقې ويجاړوي او پاي کي د ځمکي د تودیدو سبب گرځي.

۲۲۴ سوال: اتومي کارخانو راديواکتيف د کومو ستونزو لامل گرځي او هم واضح کړی چې د اوزون طبقه د کومو گازونو په واسطه تخریبیږي؟

۲۲۴ ځواب: اتومي کارخانې راديو اکتيف $radioactive\ waster$ پاتې شوني د لاندنيو ستونزو لامل گرځي.

- ۱: اتومي وړانگي (تشعشعات) د يو کيلو متره مربع په ساحه کي تخریبات کوي.
- ۲: په کرنه، کښت او کار منفي اغیز لري.
- ۳: فضاته داخليري
- ۴: حیوانات، انسانان او نباتان په مرگ تهديدوي.
- ۵: د جرنوبل اتومي چاودني چې پراخه ساحه له منځه يوړه ددې مطلب ښه بيلگه ده.
- ۶: د کاربن ډاي اکساید د غاز د توليد سبب گرځي.
- ۷: پوستکي سرطان رامنځته کوي.
- ۸: د خور مواد تاسيسات اغیزمن کوي.

د اوزون طبقه د کلکورو فلورو کاربن چې له فابريکو او سړونکو سرچينو څخه خارجيږي چې د هوا په بورو بوروکي او د اوزن په قشر کي کيمياوي ترکیبونو سره تعامل کوي پدې اساس د اوزون طبقه ويجاړوي.

د صنعتي موادو پاتي شوني

۲۲۵ سوال: د چاپیریال د پاک ساتلو په خاطر باید څه وشي چې هوا ککره نه شي؟

۲۲۵ ځواب: د ژوندانه ځای په مجموع کي پاک وساتو نو له همدې امله هغه صنعتي پاتي شوني چې کار خاني او صنايع توليدوي د هغو د ضرر مخنيوي وشي چې چاپیریال ککر نشی.

۲۲۶ سوال: پاتي شوني په کومو برخو ويشل شويدي شماره واز يي وليکي او د هر په اړه لنډ لنډ معلومات وليکئ؟

۲۲۶ ځواب: د چاپیریال د پاک ساتلو لپاره باید لاندي نقطې په پام کي ونیول شي.

- ۱: فزيکي پاتي شوني: $physical\ state$ لانی برخي لري: ی کورونو [انټ شون] ناول اوبه او داسي نور
- ۲: حیاتي غضوي پاتي شوني

۳: خدماتي سکتورنه: چي ځمکني هوايي او سمندري نقلیه وسلې دي.

۴: د خورو پاتې شوني د ډوډۍ او پخلنځي پاتې شوني.

۶: بناري پاتې شوني: چيي معمولاً د وروستو مواد و پاتې شوني دمتان غاز توليدوي.او داسی نور

۲۲۷سوال:د اروپا کوم سيندونه ډير ککر دي نومونه يي وليکئ؟

۲۲۷خواب: اروپا کي تايمز او راين سيندونه صنعتي او کيمياوي فابريکي چي ددي سيندونو په غاړو کي جوړي شوي دي ددي فابريکو اضافي مواد سيندونو ته ځي او حيواناتو د ژوندانه چاپيريال ککر وي.

۲۲۸سوال:د صنعتي پرمختگونو گټي او زيانونه کوم دي وليکئ؟

۲۲۸خواب: صنعتي پرمختگونه که له يوې خوا د انسان د اړتيا وو د پوره کولو په برخه کي گټور وو. په هغه اندازه يي ځمکه، سمندر او هوا ککره کړي هم ده.

د اوزون د طبقي د نري کيدلو خطرونه

۲۲۹سوال:د اوزون طبقه د سمندر د سطحي څخه څومره لوړه ده او څه اهميت لري؟

۲۲۹خواب:

۲۳۰سوال: د بنفش څخه اخواته وړانگي په څو ډوله دي هر يو يي تشریح کړي؟

۲۳۰خواب:

۲۳۱سوال: د اوزون د طبقي نري کيدل او تخريب کيدل کوم ستونزي پيدا کوي؟

۲۳۱خواب: د اوزون د طبقي نري کيدل او تخريب کيدل د ځمکي پرمخ ژوند له تهديد سره مخامخ کوي.

د اوزون د طبقي زيانمن کيدل

۲۳۲سوال: کوم گازونه د اوزون د طبقي د زيانمن کيدو سبب گرځي او دا گازونه د څه شي څخه پيدا کيږي؟

۲۳۲خواب: گل خانه يي گازونه لکه (کاربن ډاي اکسايډ متان غازونه او دنائيتروجن اکسايډ) او د کلورو فلورو کاربن غاز چي د اوزون د غاز د طبقي د زيانمن کيدلو سبب گرځي.چي د سړوونکو دستگاوو لکه يخجالونه، ايرکنديشنو سړوونکي ماشينونو او داسي نورو څخه راوځي.

۲۳۳سوال:گل خانه يي گازونه په څه شان د اوزون طبقه تخریبوي او هم واضح کړي چي د لندن د ۱۹۹۵م کال په غونډه کي کوم گازونو د مخنيوي پرېکړه وشوه؟

۲۳۳خواب: او په ۱۹۹۵میلادي کال کي د لندن غونډه کي دکلوروفلورو کاربن مخنيوي وشوو چي بايد نور توليد نه شي.

۲۳۴سوال:د اوزون د طبقي تخريب په ځمکه کي دکومو زيانونو سبب گرځي؟

۲۳۴خواب:

۲۳۵سوال:کوم چينايي پوه په کوم کال موندلي چي د جنوبي قطب په برخه کي د اوزون په طبقه کي يو لوي سوري پيدا شوي چي پراخوالي يي ۲۶ ميلیونه کيلو متره مربع ته رسيږي؟

۲۳۵خواب:Van Alan چينايي پوه وموندله چي په جنوبي قطب کي يو لوي سوري دي چي ۲۶ ميلیونه کيلو متره مربع پراخوالي لري.

د ځنگلونو پريکول

۲۳۶سوال:د فوتو سنتيز عمليه د هوا په پاکوالي کي څه اغيزه لري؟

۲۳۶خواب: فوتو سنتيز photosynthesis په عمليې نباتات د ريښو په واسطه له ځمکي څخه اوبه او مالگي جذبوي او پانو ته يي انتقالوي پانه کاربن ډاي اکسايډ له هو جذبوي او دلمر دروښنايي په شتون کي کاربو هايډرید توليدي او د ورځي اوکسيجن ازاد وي چي د ژونديو موجوداتو لپاره حياتي ارزښت لري.

- ۲۳۷ سوال: د ځنگلونه د انسان لپاره کومې گټې لري ويې ليکئ؟
- ۲۳۷ ځواب: ځنگلونه د لاندي گټه لري د انسان لپاره
- ۱: د ميوي او نباتاتو ريښې د ځينو انسانانو خواړه جوړوي.
- ۲: د ونو لرگي په ودانيو، د کور د سامانونو او کاغذ په جوړولو کې استعماليري.
- ۳: د ونو سيوري انسان له ډيرې تودوخي څخه ساتي.
- ۴: ځنگلونه د سيلابونو مخه نيسي ځکه چې باران د ونو په پاڼو او څانگو لگيري او چټکتيايي ورو کوي.
- ۵: ځنگلونو له حاصلاتو څخه د درملو لپاره گټه اخلي.
- ۶: ځنگلونه د تفریح او ساعت تيری لپاره مناسب ځاي گڼل کيري.
- ۷: د وحشي ژوو د ژوند چاپيريال جوړوي.
- ۲۳۸ سوال: کوم لاملونه د ځنگلونو په له منځه وړلو کې زياته برخه لري؟
- ۲۳۸ ځواب: لاندي لاملونه د ځنگلونو په له منځه وړلو کې زياته برخه لري.
- ۱: د کورونو جوړول او په نړۍ کې صنعتي پرمختيا
- ۲: د ځنگلونه تبديلول په کرنيزه ځمکه
- ۳: اور لگيدني

عطا الرحمن محمدی

پښتو نوادې

عطاء الرحمن محمدی ٹیکنواری

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**